

**«Кемел кәсіби даму
орталығы»**

**«Kemel kasibi damu
ortalygy LTD»**

**«Бастауыш сынып мұғалімдерін аутистік спектр бұзылыстары бар
балаларды оқыту мен педагогикалық қолдауға даярлау»**

**біліктілікті арттыру курсының
БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАСЫ**

Сағат саны: 80 ак.сағ.

**Бағдарламаны әзірлеуші: Сәрсенбай Ұлмекен, Қорқыт Ата атындағы
Қызылорда университетінің докторанты**

Алматы, 2026 жыл
1. Жалпы ережелер

«Бастауыш сынып мұғалімдерін аутистік спектр бұзылыстары бар балаларды оқыту мен педагогикалық қолдауға даярлау» атты біліктілікті арттыру бағдарламасы бастауыш сынып мұғалімдерінің аутистік спектр бұзылыстары бар балаларды оқыту, сабаққа қатысуын ұйымдастыру, оқу тапсырмаларын бейімдеу, коммуникациясын дамыту, жағымсыз мінез-құлқының алдын алу, оқу жетістіктерін бағалау және педагогикалық қолдау нәтижелерін мониторингтеу бойынша кәсіби құзыреттіліктерін дамытуға бағытталған.

Бағдарлама мазмұны бастауыш сынып мұғалімінің кәсіби рөліне сәйкес құрылады және аутистік спектр бұзылыстары бар балаларды (бұдан әрі – АСБ бар балалар) оқыту мен педагогикалық қолдаудың негізгі бағыттарын қамтиды.

Тыңдаушылар Қазақстан Республикасындағы инклюзивті білім берудің нормативтік-құқықтық негіздерін, ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды оқыту мен психологиялық-педагогикалық қолдауды ұйымдастыру талаптарын, педагогтің құқықтары мен міндеттерін, кәсіби жауапкершілігін және педагогикалық этика нормаларын меңгереді.

Бағдарламада АСБ бар балалардың педагогикалық сипаттамасы, қарым-қатынас, сөйлеу, әлеуметтік өзара әрекет, мінез-құлықтық және сенсорлық ерекшеліктері, олардың оқу процесіндегі көрінісі және ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау негізінде педагогикалық қолдау бағыттарын айқындау мәселелері қарастырылады.

Оқыту бастауыш сынып мұғалімдерінің кәсіби және әдістемелік құзыреттіліктерін дамытуға бағытталған: сабақ құрылымын ұйымдастырудан бастап, күн тәртібі мен визуалды қолдау құралдарын қолдану, оқу тапсырмаларын бейімдеу, баланың сабаққа қатысуын қамтамасыз ету, ата-анамен және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен бірлескен әрекетті ұйымдастыру, оқу әрекетін құрылымдау, коммуникацияны дамыту, жағымсыз мінез-құлықтың алдын алу және оқу жетістіктерін мониторингтеуге дейінгі кәсіби әрекеттерді қамтиды.

Бағдарлама Қазақстан Республикасының білім беру саласындағы заңнамалық және нормативтік-құқықтық актілеріндегі талаптарды, «Педагог» кәсіби стандартының ережелерін, ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды психологиялық-педагогикалық қолдау қағидаттарын және бастауыш білім беру деңгейінде АСБ бар балаларды оқыту мен педагогикалық қолдаудың заманауи тәсілдерін ескере отырып әзірленді.

Бағдарлама аясында педагогикалық әдеп пен құқықтық талаптарды сақтау, АСБ бар балаға қауіпсіз және қолжетімді оқу ортасын ұйымдастыру, сабақ құрылымын түсінікті ету, визуалды қолдау құралдарын қолдану, оқу тапсырмаларын бейімдеу, коммуникацияны дамыту, жағымсыз мінез-құлықтың

алдын алу, оқу, жазу және математика сабақтарында оқу әрекетін педагогикалық қолдау, ата-анамен және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен тиімді өзара әрекет жасау мәселелеріне ерекше назар аударылады.

Бағдарламаның мазмұны АСБ бар баланы оқыту мен педагогикалық қолдауды жеке мұғалімнің ғана әрекеті емес, бастауыш сынып мұғалімінің, психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарының, ата-ананың және білім беру ұйымы әкімшілігінің бірлескен жүйелі жұмысы ретінде қарастыруға негізделеді.

Бағдарламаның өзектілігі

Қазақстан Республикасының білім беру жүйесінде ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың сапалы білім алуына жағдай жасау, олардың оқу процесіне қатысуын қамтамасыз ету, педагогикалық қолдау тетіктерін жетілдіру және педагогтердің кәсіби құзыреттіліктерін дамыту маңызды бағыттардың бірі болып табылады. Осы тұрғыдан бастауыш білім беру деңгейі ерекше мәнге ие, себебі дәл осы кезеңде баланың оқу әрекеті, мектеп тәртібіне бейімделуі, қарым-қатынас дағдылары, әлеуметтік өзара әрекеті және дербес оқу дағдылары қалыптаса бастайды.

Аутистік спектр бұзылыстары бар балалардың қарым-қатынас, сөйлеу, әлеуметтік өзара әрекет, мінез-құлықтық және сенсорлық ерекшеліктері бастауыш сыныптағы оқу процесін ұйымдастыруда мұғалімнен арнайы әдістемелік дайындықты талап етеді. Мұндай балалар үшін сабақ құрылымының айқындығы, күн тәртібінің түсініктілігі, визуалды қолдаудың болуы, тапсырмалардың қолжетімді берілуі, коммуникацияны дамытуға жағдай жасау және жағымсыз мінез-құлықтың алдын алу маңызды.

Бастауыш сынып тәжірибесінде мұғалімдер АСБ бар баланың сабаққа қатысуын ұйымдастыру, оқу тапсырмаларын бейімдеу, визуалды қолдау құралдарын қолдану, мінез-құлықтық және сенсорлық ерекшеліктердің оқу процесіндегі көріністерін түсіну, оқу, жазу және математика сабақтарында педагогикалық қолдау көрсету, ата-анамен және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен бірлескен әрекетті жүйелеу бойынша әдістемелік қолдауды қажет етеді.

Сонымен қатар АСБ бар баланың ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау нәтижелерін педагогикалық тұрғыдан талдау, қолдау бағыттарын айқындау, оқу әрекетіне қатысу динамикасын бақылау және мониторинг нәтижелері негізінде алдағы педагогикалық әрекеттерді жоспарлау бастауыш сынып мұғалімінің кәсіби құзыреттілігін арттыруды талап етеді.

Бағдарлама мазмұны бастауыш сынып мұғалімінің кәсіби құзыреті шеңберінде құрылады. Ол АСБ бар балаларға арнайы түзете-дамыту жұмысын жүргізуге емес, баланың оқу процесіне қатысуын қамтамасыз етуге, оқу тапсырмаларын бейімдеуге, сабақ құрылымын ұйымдастыруға, педагогикалық қолдау көрсетуге және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен өзара әрекет жасауға бағытталған.

Осыған байланысты ұсынылып отырған бағдарлама бастауыш сынып мұғалімдерінің АСБ бар балаларды оқыту мен педагогикалық қолдау саласындағы кәсіби әрекетін нормативтік негіздермен, әдістемелік дәлдікпен, заманауи педагогикалық тәсілдермен, оқу тапсырмаларын бейімдеу тәжірибесімен, визуалды қолдау құралдарын қолдану дағдыларымен және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен бірлескен жұмыс мәдениетімен қамтамасыз етуге бағытталған.

Мемлекеттік басымдықтармен және әлемдік трендтермен байланысы

«Бастауыш сынып мұғалімдерін аутистік спектр бұзылыстары бар балаларды оқыту мен педагогикалық қолдауға даярлау» біліктілікті арттыру курсының оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасының білім беру жүйесін дамытудағы басым бағыттарымен тікелей байланысты. Бағдарлама ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың сапалы білім алуына жағдай жасау, бастауыш білім беру деңгейінде олардың оқу процесіне қатысуын қамтамасыз ету, педагогикалық қолдау тетіктерін жетілдіру және бастауыш сынып мұғалімдерінің кәсіби құзыреттілігін дамыту міндеттеріне сәйкес келеді.

Мемлекеттік деңгейде бағдарлама Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңында айқындалған білім алу құқығын сақтау, білім беру ұйымдарында қолайлы жағдай жасау, әр баланың жеке ерекшеліктерін ескеру және білім беру процесінің сапасын қамтамасыз ету қағидаттарымен үндеседі. Сонымен қатар бағдарлама білім беруді дамытудың 2029 жылға дейінгі тұжырымдамасымен, бастауыш білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартымен, үлгілік оқу жоспарлары мен оқу бағдарламаларымен, ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметін ұйымдастыруға қатысты нормативтік-құқықтық актілермен, сондай-ақ «Педагог» кәсіби стандартымен мазмұндық тұрғыдан байланысады.

Бағдарламада АСБ бар балаларды оқыту мен педагогикалық қолдау бастауыш сынып мұғалімінің кәсіби әрекеті шеңберінде қарастырылады. Сабақ құрылымын нақты ұйымдастыру, оқу тапсырмаларын баланың даму ерекшелігіне қарай бейімдеу, визуалды қолдау құралдарын қолдану, коммуникацияны дамыту, жағымсыз мінез-құлықтың алдын алу, оқу, жазу және математика сабақтарында баланың оқу әрекетіне қатысуын қамтамасыз ету бастауыш білім беру сапасын арттырудың маңызды шарттарының бірі болып табылады.

Халықаралық деңгейде бағдарлама БҰҰ-ның Тұрақты даму мақсаттарының 4-мақсатымен, ЮНЕСКО-ның сапалы және қолжетімді білім беру жөніндегі ұсынымдарымен, сондай-ақ инклюзивті білім беру, оқытуды даралау, баланың жеке мүмкіндіктерін ескеру және білім беру ортасын қолжетімді етуге бағытталған әлемдік педагогикалық тәжірибелермен үйлеседі. Қазіргі халықаралық тәжірибеде АСБ бар балаларды оқыту құрылымдалған оқу ортасын құруға, визуалды қолдау құралдарын қолдануға, коммуникациялық дағдыларды дамытуға, қосымша және баламалы коммуникация құралдарын

пайдалануға, жағымды мінез-құлықты қолдауға және ата-анамен, психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен бірлескен әрекетке негізделеді.

Бағдарлама мазмұны осы бағыттармен сабақтас. Онда АСБ бар балалардың қарым-қатынас, сөйлеу, әлеуметтік өзара әрекет, мінез-құлықтық және сенсорлық ерекшеліктерін түсіну, олардың бастауыш сыныптағы оқу процесіндегі көріністерін педагогикалық тұрғыдан талдау, ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау нәтижелері негізінде педагогикалық қолдау бағыттарын айқындау мәселелері қамтылады. Сонымен қатар бағдарлама сабаққа қатысуды ұйымдастыру, оқу әрекетін құрылымдау, оқу тапсырмаларын бейімдеу, коммуникацияны дамыту, оқу жетістіктерін бағалау және педагогикалық қолдау нәтижелерін мониторингтеу бағыттарын жүйелі түрде қарастырады.

АСБ бар балалардың бастауыш сыныптағы оқу процесіне қатысуын қамтамасыз ету сабақ құрылымын түсінікті ету, күн тәртібін нақтылау, визуалды кестелер мен нұсқаулықтарды қолдану, тапсырмаларды кезеңдеп беру, баланың оқу қарқынын ескеру, жағымсыз мінез-құлықтың алдын алу және қауіпсіз, қолжетімді оқу ортасын ұйымдастыру арқылы жүзеге асырылады.

Бағдарлама бастауыш сынып мұғалімінің ата-анамен және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен бірлескен әрекетін күшейтуге бағытталған. АСБ бар баланы оқыту мен педагогикалық қолдау жеке мұғалімнің ғана әрекеті емес, білім беру ұйымы әкімшілігінің, бастауыш сынып мұғалімінің, қолдау қызметі мамандарының және ата-ананың жүйелі өзара әрекеті ретінде қарастырылады.

Осылайша, бағдарлама бастауыш сынып мұғалімдерінің АСБ бар балаларды оқыту мен педагогикалық қолдау саласындағы кәсіби құзыреттіліктерін дамытуға, оқу процесін баланың жеке ерекшеліктеріне сәйкес ұйымдастыруға, сабаққа қатысуын қамтамасыз етуге, оқу тапсырмаларын бейімдеуге, коммуникациясын дамытуға, оқу жетістіктерін бағалау мен мониторингтеу сапасын арттыруға мүмкіндік береді.

2. Глоссарий

Инклюзивті білім беру – барлық білім алушыларға олардың ерекше білім беруді қажет етуін және жеке мүмкіндіктерін ескере отырып, білім алуға тең қолжетімділікті қамтамасыз ететін процесс.

Психологиялық-педагогикалық қолдау – білім беру ұйымдарында жүзеге асырылатын, ерекше білім беруді қажет ететін адамдарды (балаларды) қоса алғанда, білім алушылардың білім алу мен даму үдерісін табысты жүзеге асыру үшін олардың ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау негізінде әлеуметтік және психологиялық-педагогикалық жағдайларды жасайтын жүйелі ұйымдастырылған қызмет.

Сараланған және жеке тәсіл – түзете жұмысының әдістерін, формалары мен құралдарын таңдауда әр баланың жеке ерекшеліктерін, қажеттіліктері мен мүмкіндіктерін есепке алу.

Тұлғалық-бағдарлы тәсіл – баланың жеке дамуын қолдау және оның әлеуетін ашу.

Ерекше білім беру қажеттіліктері – сапалы білім алуды қамтамасыз ету үшін оқу-дамыту процесінде қажетті көмек пен қызметтерге деген қажеттіліктер.

Ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау – білім алуға қажетті арнайы жағдайларды анықтау.

Білім алу үшін арнайы жағдайлар – оқу, сондай-ақ арнайы, жеке-дамытушылық және түзете-дамытушылық бағдарламалар мен оқыту әдістерін, техникалық, оқу және басқа да құралдарды, тіршілік әрекеті ортасын, психологиялық-педагогикалық қолдауды, медициналық, әлеуметтік және басқа да қызметтерді қамтитын, ерекше білім беруді қажет ететін адамдардың (балалардың), сондай-ақ мүмкіндігі шектеулі балалардың білім беру бағдарламаларын меңгеруі үшін қажетті жағдайлар.

Қосымша және баламалы коммуникация – сөйлеу арқылы өз ойын, қажеттіліктері мен хабарламаларын білдіруде қиындықтары бар балалар мен ересектердің ауызша сөйлеуін толықтыратын немесе алмастыратын қарым-қатынас тәсілдері мен құралдарының жүйесі.

Қарым-қатынас және әлеуметтік өзара әрекеттесу бұзылыстары – тілді қолдануда, басқа адамдармен тиімді қарым-қатынас орнатуда, әлеуметтік байланыстарды қолдауда және әлеуметтік өзара әрекеттесуге қатысуда тұрақты қиындықтармен сипатталатын бұзылыстар.

Аутистік спектр бұзылысы (АСБ) – әлеуметтік өзара әрекеттесуді және әлеуметтік байланыстарды бастау мен қолдау қабілетінің тұрақты тапшылығымен, сондай-ақ қызығушылықтарының шектелуімен және жиі қайталанатын мінез-құлық әрекеттерімен сипатталатын дамудың жалпы бұзылысы.

Педагогикалық тексеру – балалардың интеллектуалдық даму ерекшеліктерін және олардың ойын әрекетіне, білім алуға және қарым-қатынас жасауға жасына сәйкес нормативтерді ескере отырып, әлеуетті мүмкіндіктерін анықтау.

Оқу бағдарламасы – әрбір оқу пәні, оқу пәні және (немесе) модуль бойынша меңгеруге жататын білім, білік, дағды мен құзыреттіліктің мазмұны мен көлемін айқындайтын бағдарлама.

Ерекше білім беруді қажет ететін балалар үшін оқу бағдарламаларын бейімдеу – Стандартпен белгіленген көлемге және сыныпта оқу қарқынына сәйкес оқу пәндерінің мазмұнын меңгеруде қиналатын балаларға арнап Үлгілік оқу бағдарламаларының мазмұнына өзгерістер енгізу.

3. Бағдарламаның тақырыбы

Бұл біліктілікті арттыру курсының оқу бағдарламасы бастауыш білім беру деңгейінде аутистік спектр бұзылыстары бар балаларды оқыту мен педагогикалық қолдауға қойылатын қазіргі талаптарды ескере отырып

әзірленген. Бағдарлама бастауыш сынып мұғалімдерінің АСБ бар балалардың оқу процесіне қатысуын ұйымдастыру, сабақ құрылымын бейімдеу, оқу тапсырмаларын қолжетімді ету, коммуникациясын дамыту, жағымсыз мінез-құлқының алдын алу, оқу жетістіктерін бағалау және педагогикалық қолдау нәтижелерін мониторингтеу саласындағы кәсіби құзыреттіліктерін дамытуға бағытталған.

Бағдарламаның жаңашылдық дәрежесі

Бағдарламаның жаңашылдығы АСБ бар балаларды оқыту мен педагогикалық қолдауды жалпы инклюзивті білім беру мәселесі ретінде ғана емес, бастауыш сынып мұғалімінің күнделікті кәсіби әрекетімен тікелей байланысты қарастыруында. Бағдарлама мазмұнында аутистік спектр бұзылыстары бар балалардың қарым-қатынас, сөйлеу, әлеуметтік өзара әрекет, мінез-құлықтық және сенсорлық ерекшеліктері бастауыш сыныптағы оқу әрекетімен, сабаққа қатысуымен, оқу тапсырмаларын орындауымен және оқу жетістіктерін бағалаумен өзара байланыста ашылады.

1. Бастауыш сынып мұғалімінің кәсіби әрекетіне бағытталуы

Бағдарлама бастауыш сынып мұғалімінің АСБ бар баламен күнделікті сабақ жағдайындағы нақты кәсіби әрекеттерін қамтиды. Мұнда баланың сабаққа қатысуы, нұсқауды түсінуі, тапсырманы орындауы, оқу әрекетіне қосылуы, сыныптағы ортаға бейімделуі және дербестігін дамытуы педагогикалық қолдаудың негізгі мазмұны ретінде қарастырылады.

Бұл тәсіл бастауыш сынып мұғаліміне АСБ бар баланың оқу процесіндегі әрекетін жүйелі ұйымдастыруға, сабақ құрылымын нақтылауға, оқу тапсырмаларын бейімдеуге және баланың оқу әрекетіне біртіндеп қатысуын қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

2. АСБ бар балалардың оқу әрекетіне қатысу ерекшеліктері

Бағдарламада АСБ бар балалардың ерекшеліктері тек теориялық сипатта берілмейді. Қарым-қатынас, сөйлеу, әлеуметтік өзара әрекет, мінез-құлықтық және сенсорлық ерекшеліктер бастауыш сыныптағы нақты оқу жағдаяттары арқылы қарастырылады.

Баланың нұсқауды қабылдауы, тапсырманы аяқтауы, мұғаліммен байланыс орнатуы, сыныптағы өзгерістерге бейімделуі, дыбысқа, жарыққа, кеңістікке немесе көпшілік ортаға реакциясы оқу процесін ұйымдастырумен байланыста талданады. Бұл бастауыш сынып мұғаліміне баланың әрекетін дұрыс түсініп, педагогикалық қолдау бағытын нақтылауға көмектеседі.

3. Сабақ құрылымын бейімдеу және визуалды қолдау құралдарын қолдану

Бағдарламаның маңызды ерекшелігі — АСБ бар балалар үшін сабақ құрылымының түсінікті, болжамды және жүйелі болуын қамтамасыз етуге бағытталуы. Тыңдаушылар сабақ кезеңдерін нақтылау, күн тәртібін көрсету, визуалды кесте, сурет, белгі, карточка, қысқа нұсқаулық және тапсырма ретін қолдану жолдарын меңгереді.

Бұл бағыт бастауыш сынып мұғаліміне баланың сабақтағы әрекетін алдын ала түсінуіне, мазасыздықтың төмендеуіне, тапсырмаға назар аударуына және оқу процесіне тұрақты қатысуына жағдай жасауға мүмкіндік береді.

4. Оқу тапсырмаларын бейімдеу және қолжетімді оқу әрекетін ұйымдастыру

Бағдарламада оқу тапсырмаларын бейімдеу АСБ бар баланың бастауыш сыныптағы оқу процесіне қатысуын қамтамасыз етудің негізгі педагогикалық құралы ретінде қарастырылады. Тыңдаушылар тапсырманың көлемін, күрделілік деңгейін, орындау уақытын, нұсқау беру тәсілін, жауап беру формасын және көрнекілік қолдану жолдарын баланың жеке ерекшеліктеріне сәйкес бейімдеуді меңгереді.

Бұл тәсіл оқу тапсырмасын жеңілдету емес, оны балаға түсінікті, қолжетімді және орындауға мүмкін болатындай етіп ұйымдастыруға бағытталады.

5. Коммуникациялық дағдыларды дамытуда қосымша және баламалы коммуникация құралдарын қолдану

Бағдарламада АСБ бар балалардың коммуникациялық дағдыларын дамыту бастауыш сыныптағы оқыту процесінің маңызды құрамдас бөлігі ретінде қарастырылады. Мұғалімдер баланың өз қажеттілігін білдіруі, таңдау жасауы, сұраққа жауап беруі, нұсқауды түсінуі және сыныптағы өзара әрекетке қосылуы үшін қосымша және баламалы коммуникация құралдарын қолдану жолдарын меңгереді.

Бұл бағытта суреттер, карточкалар, таңдау тақталары, визуалды белгілер, қарапайым коммуникациялық кестелер және қысқа нұсқауларды қолдану қарастырылады. Коммуникацияны дамыту баланың сабаққа қатысуын, әлеуметтік байланысын және оқу әрекетін ұйымдастырудың маңызды шарты ретінде ұсынылады.

6. Жағымсыз мінез-құлықтың алдын алудың педагогикалық негіздері

Бағдарламада жағымсыз мінез-құлық мәселесі тәртіп бұзушылық ретінде емес, баланың қажеттілігімен, сенсорлық ерекшелігімен, коммуникациялық қиындығымен немесе оқу ортасына бейімделуімен байланысты педагогикалық жағдай ретінде қарастырылады.

Тыңдаушылар жағымсыз мінез-құлықтың ықтимал себептерін талдау, оның алдын алу, сабақ құрылымын нақтылау, визуалды қолдау қолдану, баланың әрекетін ұйымдастыру және жағымды мінез-құлықты қолдау жолдарын меңгереді. Бұл бастауыш сынып мұғаліміне қауіпсіз, қолжетімді және баланың оқу әрекетіне қатысуын қолдайтын орта құруға мүмкіндік береді.

7. Оқу, жазу және математика сабақтарындағы педагогикалық қолдау мазмұны

Бағдарлама АСБ бар балаларды қолдауды жалпы сипатта ғана емес, бастауыш сыныптағы негізгі оқу әрекеттерімен байланыстырады. Оқу, жазу және математика сабақтарында тапсырманы кезеңдеп беру, көрнекілік қолдану,

жауап беру формасын түрлендіру, үлгі көрсету, қайталау, бекіту және оқу нәтижесін бақылау тәсілдері практикалық тұрғыдан қарастырылады.

Бұл бағыт бастауыш сынып мұғаліміне АСБ бар баламен жұмысты нақты пәндік мазмұн аясында ұйымдастыруға, оқу тапсырмаларын баланың қабылдау ерекшелігіне және оқу қарқынына сәйкес бейімдеуге мүмкіндік береді.

8. Бағалау және мониторинг нәтижелерін педагогикалық қолдаумен байланыстыру

Бағдарламада бағалау тек оқу жетістігін анықтау құралы ретінде емес, баланың оқу әрекетіне қатысу динамикасын бақылау және алдағы педагогикалық әрекеттерді жоспарлау құралы ретінде қарастырылады. Мұғалім баланың тапсырманы орындау деңгейін, сабаққа қатысуын, коммуникациясын, дербестігін, мінез-құлық динамикасын және қолдау нәтижелерін бақылау жолдарын меңгереді.

Бұл бағыт педагогикалық қолдаудың нәтижесін жүйелі талдауға, баланың ілгерілеуін бақылауға және келесі оқу кезеңіне арналған педагогикалық әрекеттерді нақты жоспарлауға мүмкіндік береді.

9. Ата-анамен және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен бірлескен әрекетті ұйымдастыру

Бағдарламада АСБ бар баланы оқыту мен педагогикалық қолдау бастауыш сынып мұғалімінің жеке әрекеті ретінде ғана емес, ата-анамен, психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен және білім беру ұйымы әкімшілігімен бірлескен жүйелі жұмыс ретінде қарастырылады.

Бұл бағыт мұғалімге ата-анамен тұрақты байланыс орнатуға, баланың оқу процесіндегі өзгерістерін талқылауға, қолдау қызметі мамандарымен бірлесіп педагогикалық әрекеттерді жоспарлауға және сабақтағы қолдау нәтижелерін жүйелі бақылауға мүмкіндік береді.

Осылайша, бағдарламаның жаңашылдығы бастауыш сынып мұғалімдерін АСБ бар балалардың ерекшеліктерін түсінуге ғана емес, сол ерекшеліктерді нақты сабақ жағдайында ескеруге, оқу әрекетін құрылымдауға, тапсырмаларды бейімдеуге, коммуникацияны дамытуға, жағымсыз мінез-құлықтың алдын алуға және оқу жетістіктерін мониторингтеу арқылы педагогикалық қолдау сапасын арттыруға даярлауымен айқындалады.

Білім беру жүйесінде ұқсас бағдарламалардың бар-жоғын талдау

Қазақстан Республикасында педагогтердің біліктілігін арттыру жүйесінде инклюзивті білім беру, ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды оқыту, психологиялық-педагогикалық қолдау, арнайы педагогика, логопедиялық жұмыс, педагог-ассистент қызметі және білім беру ұйымдарында қолдау ортасын қалыптастыру мәселелеріне арналған жекелеген курстар кездеседі. Алайда ұсынылып отырған бағдарламаның ерекшелігі — аутистік спектр бұзылыстары бар балаларды оқыту мен педагогикалық қолдауды дәл бастауыш сынып мұғалімінің күнделікті кәсіби әрекетімен байланыстыра қарастыруында.

Қолданыстағы курстардың мазмұнын талдау олардың көпшілігі инклюзивті білім берудің жалпы қағидаттарын, ерекше білім беру

қажеттіліктері бар балаларды қолдаудың нормативтік негіздерін немесе арнайы мамандардың кәсіби қызметін қамтитынын көрсетеді. Бірқатар бағдарламаларда аутистік спектр бұзылыстары туралы жалпы мәліметтер, мінез-құлық ерекшеліктері немесе коммуникация мәселелері қарастырылғанымен, бастауыш сынып жағдайында АСБ бар баланың сабаққа қатысуын ұйымдастыру, оқу тапсырмаларын бейімдеу, оқу, жазу және математика сабақтарындағы педагогикалық қолдау, визуалды қолдау құралдарын қолдану және оқу әрекетіне қатысу динамикасын бақылау мәселелері өзара байланыста толық ашыла бермейді.

Ұсынылып отырған бағдарлама осы олқылықтарды ескере отырып әзірленген. Бағдарламада АСБ бар балаларды оқыту жалпы теориялық сипатта ғана емес, бастауыш сыныптағы нақты оқу процесімен байланыстырылады. Мұнда баланың нұсқауды түсінуі, тапсырманы орындауы, сабақ құрылымына бейімделуі, коммуникацияға қатысуы, жағымсыз мінез-құлқының алдын алу, оқу әрекетіне біртіндеп қосылуы және оқу жетістіктерін бағалау мәселелері бастауыш сынып мұғалімінің кәсіби әрекеті тұрғысынан қарастырылады.

Талдаудың негізгі қорытындылары:

- қолданыстағы бағдарламаларда инклюзивті білім беру мен ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды қолдау мәселелері қарастырылғанымен, АСБ бар балаларды бастауыш сынып жағдайында оқытуға бағытталған мазмұн жеткілікті деңгейде дараланбайды;
- бастауыш сынып мұғалімінің АСБ бар баламен күнделікті сабақтағы нақты әрекеті, оның ішінде сабақ құрылымын бейімдеу, визуалды қолдау қолдану және оқу тапсырмаларын қолжетімді ету мәселелері барлық бағдарламаларда жүйелі қамтылмайды;
- АСБ бар балалардың қарым-қатынас, сөйлеу, әлеуметтік өзара әрекет, мінез-құлықтық және сенсорлық ерекшеліктері кейбір курстарда сипатталғанымен, олардың бастауыш сыныптағы оқу әрекетіне әсері және педагогикалық қолдау бағыттарымен байланысы толық ашыла бермейді;
- АСБ бар балалардың оқу әрекетін педагогикалық қолдау мәселелері оқу, жазу дағдыларын және математикалық түсініктерін қалыптастырумен байланыста көбіне жеке практикалық бағыт ретінде толық қарастырылмайды;
- қосымша және баламалы коммуникация құралдарын қолдану жалпы коммуникациялық дағдыларды дамыту аясында қарастырылғанымен, оларды бастауыш сыныптағы оқу тапсырмаларын орындау, нұсқауды түсіну және сабаққа белсенді қатысу жағдайында қолдану жолдарын нақтылау қажет;
- жағымсыз мінез-құлықтың алдын алу мәселесі кейбір бағдарламаларда тәртіпті реттеу тұрғысынан қарастырылуы мүмкін, ал ұсынылып отырған бағдарламада бұл мәселе баланың сенсорлық ерекшелігімен, коммуникациялық қиындығымен, оқу ортасына бейімделуімен және сабақ құрылымымен байланыста талданады;

- психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен және ата-анамен бірлескен әрекет мәселесі қолданыстағы курстарда жалпы деңгейде қамтылғанымен, бастауыш сынып мұғалімінің сабақтағы педагогикалық әрекетімен байланыста толық жүйелене бермейді;
- АСБ бар баланың оқу жетістіктерін бағалау мен педагогикалық қолдау нәтижелерін мониторингтеу мәселесі көбіне жалпы бағалау аясында беріледі, ал ұсынылып отырған бағдарламада бағалау баланың оқу әрекетіне қатысу динамикасын бақылау және алдағы педагогикалық әрекеттерді жоспарлау құралы ретінде қарастырылады.

Қорытынды

Ұсынылып отырған бағдарламаның мазмұны, құрылымы және практикалық бағыты бастауыш сынып мұғалімдерінің АСБ бар балаларды оқыту мен педагогикалық қолдау саласындағы кәсіби құзыреттіліктерін дамытуға бағытталған кешенді курс ретінде ерекшеленеді.

Бағдарлама нормативтік-құқықтық негіздерді, АСБ бар балалардың педагогикалық сипаттамасын, психологиялық-педагогикалық қолдау мазмұнын, сабаққа қатысуды ұйымдастыруды, оқу тапсырмаларын бейімдеуді, оқу әрекетін құрылымдауды, коммуникацияны дамытуды, жағымсыз мінез-құлықты еңсеруді, оқу, жазу дағдыларын және математикалық түсініктерін қалыптастырудағы педагогикалық қолдауды, сондай-ақ бағалау мен мониторинг нәтижелерін талдауды бір жүйеге біріктіреді.

Осы бағдарламаны әзірлеу және енгізу бастауыш сынып мұғалімдерінің АСБ бар балалармен жұмыс істеудегі әдістемелік дайындығын арттыруға, сабақтағы педагогикалық қолдау сапасын жақсартуға, баланың оқу процесіне қатысуын қамтамасыз етуге және бастауыш білім беру деңгейінде қауіпсіз, қолжетімді әрі қолдаушы оқу ортасын қалыптастыруға ықпал етеді.

4. Бағдарламаның мақсаты мен міндеттері, күтілетін нәтижелер

Бағдарламаның мақсаты – бастауыш сынып мұғалімдерін аутистік спектр бұзылыстары бар балаларды оқыту мен педагогикалық қолдауға даярлау, олардың сабаққа қатысуын ұйымдастыру, оқу тапсырмаларын бейімдеу, коммуникациясын дамыту, жағымсыз мінез-құлқының алдын алу, оқу жетістіктерін бағалау және педагогикалық қолдау нәтижелерін мониторингтеу бойынша кәсіби құзыреттіліктерін дамыту.

Бағдарламаның міндеттері

Бағдарлама келесі міндеттерді шешуге бағытталған:

- тыңдаушылардың инклюзивті білім беру, ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды оқыту және психологиялық-педагогикалық қолдауды ұйымдастырудың нормативтік-құқықтық негіздері туралы білімін кеңейту;
- бастауыш сынып мұғалімдерін АСБ бар балаларды оқыту мен педагогикалық қолдаудың мазмұнын, қағидаттарын және ұйымдастыру ерекшеліктерін түсінуге даярлау;

- АСБ бар балалардың қарым-қатынас, сөйлеу, әлеуметтік өзара әрекет, мінез-құлықтық және сенсорлық ерекшеліктерін оқу процесімен байланыстыра талдау дағдыларын дамыту;
- АСБ бар баланың ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау нәтижелеріне сүйене отырып, педагогикалық қолдау бағыттарын айқындау жолдарын меңгерту;
- сабақ құрылымын, күн тәртібін және визуалды қолдау құралдарын қолдану арқылы АСБ бар баланың сабаққа қатысуын ұйымдастыру дағдыларын қалыптастыру;
- оқу тапсырмаларын баланың жеке ерекшеліктеріне, оқу қарқынына және қолдау қажеттілігіне сәйкес бейімдеу тәсілдерін меңгерту;
- АСБ бар балалардың өз қажеттілігін білдіруі, нұсқауды түсінуі және сабаққа қатысуы үшін қосымша және баламалы коммуникация құралдарын қолдану жолдарын үйрету;
- жағымсыз мінез-құлықтың алдын алу, сабақтағы әрекетті ұйымдастыру және жағымды мінез-құлықты қолдау тәсілдерін қолдану дағдыларын дамыту;
- оқу, жазу дағдыларын және математикалық түсініктерін қалыптастыру барысында АСБ бар баланың оқу әрекетін педагогикалық қолдау тәсілдерін меңгерту;
- ата-анамен және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен бірлескен әрекетті ұйымдастыру, оқу жетістіктерін бағалау және педагогикалық қолдау нәтижелерін мониторингтеу құзыреттерін жетілдіру.

Бағдарламаны меңгерудің күтілетін нәтижелері

Оқуды аяқтағаннан кейін тыңдаушы:

- инклюзивті білім беру, ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды оқыту және психологиялық-педагогикалық қолдауды ұйымдастырудың нормативтік-құқықтық негіздерін біледі;
- бастауыш сынып жағдайында АСБ бар балаларды оқыту мен педагогикалық қолдаудың мазмұнын, қағидаттарын және ұйымдастыру ерекшеліктерін түсіндіреді;
- АСБ бар балалардың қарым-қатынас, сөйлеу, әлеуметтік өзара әрекет, мінез-құлықтық және сенсорлық ерекшеліктерінің оқу процесіндегі көріністерін талдайды;
- АСБ бар баланың ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау нәтижелеріне сүйене отырып, педагогикалық қолдау бағыттарын айқындайды;
- сабақ құрылымын, күн тәртібін және визуалды қолдау құралдарын қолдану арқылы АСБ бар баланың сабаққа қатысуын ұйымдастырады;
- оқу тапсырмаларын баланың жеке ерекшеліктеріне, оқу қарқынына және қолдау қажеттілігіне сәйкес бейімдейді;

- АСБ бар балалардың коммуникациялық дағдыларын дамыту, нұсқауды түсіну және сабаққа қатысуын қолдау үшін қосымша және баламалы коммуникация құралдарын қолданады;
- жағымсыз мінез-құлықтың алдын алу, сабақтағы әрекетті ұйымдастыру және жағымды мінез-құлықты қолдау тәсілдерін пайдаланады;
- оқу, жазу дағдыларын және математикалық түсініктерін қалыптастыру барысында АСБ бар баланың оқу әрекетіне педагогикалық қолдау көрсетеді;
- ата-анамен және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен бірлескен әрекетті ұйымдастырады;
- АСБ бар баланың оқу жетістіктерін бағалайды, оқу әрекетіне қатысу динамикасын бақылайды және педагогикалық қолдау нәтижелерін мониторингтейді.

Бағдарламаның практикалық маңыздылығы

Ұсынылып отырған біліктілікті арттыру бағдарламасы бастауыш сынып мұғалімдерінің аутистік спектр бұзылыстары бар балаларды оқыту мен педагогикалық қолдауда кездесетін нақты кәсіби міндеттерін шешуге бағытталған. Бағдарлама мазмұны АСБ бар балалардың оқу процесіне қатысуын ұйымдастыру, сабақ құрылымын бейімдеу, оқу тапсырмаларын қолжетімді ету, коммуникациясын дамыту, жағымсыз мінез-құлқының алдын алу, оқу, жазу және математика сабақтарында оқу әрекетін педагогикалық қолдау, оқу жетістіктерін бағалау және педагогикалық қолдау нәтижелерін мониторингтеу дағдыларын қалыптастыруға бағдарланған.

Бағдарламаның практикалық маңыздылығы келесі бағыттар арқылы көрінеді:

1. Нормативтік-құқықтық және кәсіби дайындықты күшейту.

Тыңдаушылар инклюзивті білім беру, ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды оқыту және психологиялық-педагогикалық қолдауды ұйымдастыруға қойылатын негізгі талаптарды түсініп, оларды бастауыш сыныптағы күнделікті педагогикалық тәжірибеде қолдануды меңгереді.

2. АСБ бар балалардың оқу әрекетіне қатысуын ұйымдастыру.

Бағдарлама бастауыш сынып мұғалімдеріне АСБ бар баланың сабаққа қатысуын, нұсқауды түсінуін, тапсырманы орындауын, сыныптағы оқу әрекетіне қосылуын және дербестігін дамыту жолдарын меңгеруге мүмкіндік береді.

3. Сабақ құрылымын бейімдеу және визуалды қолдау қолдану.

Тыңдаушылар сабақ кезеңдерін нақтылау, күн тәртібін түсінікті ету, визуалды кесте, сурет, белгі, карточка, қысқа нұсқаулық және тапсырма ретін қолдану арқылы АСБ бар баланың оқу процесіне тұрақты қатысуын қолдау тәсілдерін меңгереді.

4. Оқу тапсырмаларын бейімдеу және қолжетімді оқу әрекетін ұйымдастыру.

Бағдарлама мұғалімдерге тапсырманың көлемін, күрделілік деңгейін, орындау уақытын, нұсқау беру тәсілін, жауап беру формасын және көрнекілік

қолдану жолдарын баланың жеке ерекшеліктеріне сәйкес бейімдеу дағдыларын қалыптастырады.

5. Коммуникациялық дағдыларды дамыту.

Тыңдаушылар АСБ бар балалардың өз қажеттілігін білдіруі, таңдау жасауы, сұраққа жауап беруі, нұсқауды түсінуі және сыныптағы өзара әрекетке қатысуы үшін қосымша және баламалы коммуникация құралдарын қолдану жолдарын меңгереді.

6. Жағымсыз мінез-құлықтың алдын алу.

Бағдарлама жағымсыз мінез-құлықтың ықтимал себептерін педагогикалық тұрғыдан талдау, сабақ құрылымын нақтылау, сенсорлық ерекшеліктерді ескеру, визуалды қолдау қолдану және жағымды мінез-құлықты қолдау тәсілдерін қолдануға бағытталған.

7. Оқу, жазу дағдыларын және математикалық түсініктерін қалыптастыру барысында педагогикалық қолдау көрсету.

Тыңдаушылар бастауыш сыныптағы негізгі оқу әрекеттері бойынша АСБ бар балаларды қолдау тәсілдерін меңгереді. Практикалық тұрғыдан оқу, жазу дағдыларын және математикалық түсініктерін қалыптастыру барысында тапсырманы кезеңдеп беру, үлгі көрсету, көрнекілік қолдану, жауап беру формасын түрлендіру және оқу нәтижесін бекіту тәсілдері қарастырылады.

7. Ата-анамен және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен бірлескен әрекетті ұйымдастыру.

Бағдарлама бастауыш сынып мұғалімдерінің ата-анамен тұрақты байланыс орнату, баланың оқу процесіндегі өзгерістерін талқылау, психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен бірлесіп педагогикалық әрекеттерді жоспарлау және қолдау нәтижелерін талдау дағдыларын жетілдіреді.

8. Бағалау және мониторинг нәтижелерін тәжірибеде қолдану.

Тыңдаушылар АСБ бар баланың оқу жетістіктерін бағалау, оқу әрекетіне қатысу динамикасын бақылау, қолдау нәтижелерін талдау және алдағы педагогикалық әрекеттерді жоспарлау жолдарын меңгереді.

Оқыту нәтижелерінің бастауыш сынып мұғалімдерінің жұмыс тәжірибесіне әсері

Бағдарламаны меңгеру нәтижесінде бастауыш сынып мұғалімдерінің АСБ бар балаларды оқыту мен педагогикалық қолдауды ұйымдастыру сапасы артады. Тыңдаушылар сабақ құрылымын бейімдеуді, оқу тапсырмаларын баланың жеке ерекшеліктеріне сәйкес қолжетімді етуді, визуалды қолдау құралдарын қолдануды, коммуникацияны дамытуды және жағымсыз мінез-құлықтың алдын алуды жүйелі педагогикалық әрекет ретінде қолдануға үйренеді.

Бағдарлама мұғалімдердің кәсіби сенімділігін арттырады, АСБ бар баланың оқу процесіне қатысуын қамтамасыз етуге, оқу, жазу және математика сабақтарында педагогикалық қолдау көрсетуге, ата-анамен және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен бірлескен

әрекетті тиімді ұйымдастыруға, бағалау мен мониторинг нәтижелерін келесі педагогикалық қадамдарды жоспарлауда қолдануға мүмкіндік береді.

5. Бағдарламаның құрылымы мен мазмұны

1-модуль. АСБ бар балаларды оқыту мен педагогикалық қолдаудың нормативтік-құқықтық негіздері

Модульдің мақсаты:	Бастауыш сынып мұғалімдерінің АСБ бар балаларды оқыту мен педагогикалық қолдаудың нормативтік-құқықтық негіздері, кәсіби міндеттері, жауапкершілігі және педагогикалық әдеп талаптары туралы түсінігін қалыптастыру.
Модульдің міндеттері:	Қазақстан Республикасындағы инклюзивті білім беру және ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды қолдау саласындағы негізгі нормативтік-құқықтық құжаттармен таныстыру; бастауыш сынып жағдайында АСБ бар балаларды оқыту мен психологиялық-педагогикалық қолдауды ұйымдастыруға қойылатын талаптарды түсіндіру; АСБ бар баланы оқытуда бастауыш сынып мұғалімінің кәсіби рөлін, құқықтарын, міндеттері мен жауапкершілігін нақтылау; педагогикалық әдеп қағидаларын, баланың қадір-қасиетін сақтау және қауіпсіз оқу ортасын ұйымдастыру талаптарын түсіндіру; АСБ бар баланы оқыту мен педагогикалық қолдауда бастауыш сынып мұғалімінің, ата-ананың, психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарының және білім беру ұйымы әкімшілігінің өзара әрекетін сипаттау; нормативтік талаптарды бастауыш сыныптағы оқу процесін ұйымдастырумен байланыстыра қолдану жолдарын қарастыру.
Модульдің күтілетін нәтижелері:	Модульді аяқтағаннан кейін тыңдаушы:

	Инклюзивті білім беру және ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды қолдау саласындағы негізгі нормативтік-құқықтық құжаттарды біледі; бастауыш сыныпта АСБ бар балаларды оқыту мен психологиялық-педагогикалық қолдауды ұйымдастыру талаптарын түсіндіреді; АСБ бар баламен жұмыс жүргізуде бастауыш сынып мұғалімінің кәсіби рөлін, құқықтарын, міндеттері мен жауапкершілігін ажыратады; педагогикалық әдеп қағидаларын және баланың қадір-қасиетін сақтау талаптарын кәсіби әрекетпен байланыстырады; АСБ бар балаға қауіпсіз, қолжетімді және қолдаушы оқу ортасын ұйымдастырудың маңызын түсінеді; бастауыш сынып мұғалімінің ата-анамен, психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен және білім беру ұйымы әкімшілігімен бірлескен әрекетінің мәнін сипаттайды; нормативтік-құқықтық талаптарды АСБ бар баланың сабаққа қатысуын ұйымдастыру, оқу тапсырмаларын бейімдеу және педагогикалық қолдау көрсету тәжірибесімен байланыстырады.
Модуль сипаттамасы:	Бұл модуль курсқа кіріспе болып табылады және бастауыш сынып мұғалімдерінің АСБ бар балаларды оқыту мен педагогикалық қолдауға қатысты нормативтік-құқықтық, ұйымдастырушылық және кәсіби түсінігін қалыптастыруға бағытталған. Модуль аясында Қазақстан Республикасындағы инклюзивті білім беру жүйесінің құқықтық негіздері, ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды оқыту мен психологиялық-педагогикалық

	қолдауды ұйымдастыру талаптары, бастауыш сынып мұғалімінің кәсіби рөлі, құқықтары, міндеттері және жауапкершілігі қарастырылады. Модульде АСБ бар баланы оқыту мен педагогикалық қолдау бастауыш сынып мұғалімінің күнделікті кәсіби әрекетімен байланыста түсіндіріледі. Мұғалімнің сабақ құрылымын ұйымдастыруы, оқу тапсырмаларын бейімдеуі, баланың сабаққа қатысуын қамтамасыз етуі, ата-анамен және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен бірлескен әрекеті оқу процесінің маңызды бөлігі ретінде сипатталады. Ерекше назар педагогикалық әдепті сақтауға, баланың қадір-қасиетін қорғауға, қауіпсіз және қолжетімді оқу ортасын ұйымдастыруға, баланың жеке ерекшеліктерін ескеруге және кәсіби жауапкершілік танытуға аударылады. Модуль мазмұны тыңдаушыларға АСБ бар балаларды оқыту мен педагогикалық қолдаудың құқықтық негіздерін түсінуге, бастауыш сынып мұғалімінің кәсіби әрекетін нақтылауға және келесі модульдерде қарастырылатын психологиялық-педагогикалық қолдау, сабаққа қатысуды ұйымдастыру, оқу тапсырмаларын бейімдеу, коммуникацияны дамыту, бағалау және мониторинг мәселелерін меңгеруге негіз қалайды.
--	---

2-модуль. АСБ бар балаларды психологиялық-педагогикалық қолдау

Модульдің мақсаты:	Бастауыш сынып мұғалімдерінің АСБ бар балалардың психологиялық-педагогикалық ерекшеліктерін түсіну және олардың
--------------------	--

	ерекше білім беру қажеттіліктеріне сәйкес педагогикалық қолдау бағыттарын айқындау құзыреттілігін қалыптастыру.
Модульдің міндеттері:	Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың негізгі топтары және аутистік спектр бұзылысының педагогикалық сипаттамасы туралы түсінік қалыптастыру; АСБ бар балалардың бастауыш сыныптағы оқу әрекетіне қатысуына әсер ететін қарым-қатынас, сөйлеу және әлеуметтік өзара әрекет ерекшеліктерін талдау; АСБ бар балалардың мінез-құлықтық және сенсорлық ерекшеліктерінің сабақтағы оқу әрекетінде көріну сипатын түсіндіру; бастауыш сынып мұғалімдерін АСБ бар баланың оқу процесіндегі қиындықтарын педагогикалық тұрғыдан анықтауға даярлау; ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау нәтижелерін оқу процесін ұйымдастырумен және педагогикалық қолдау бағыттарын айқындаумен байланыстыру жолдарын меңгерту; АСБ бар баланы психологиялық-педагогикалық қолдауда бастауыш сынып мұғалімінің, ата-ананың және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарының өзара әрекетінің маңызын түсіндіру.
Модульдің нәтижелері:	күтілетін Модульді аяқтағаннан кейін тыңдаушы: Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың негізгі топтарын және аутистік спектр бұзылысының педагогикалық сипаттамасын біледі; АСБ бар балалардың қарым-қатынас, сөйлеу және әлеуметтік өзара әрекет ерекшеліктерін бастауыш сыныптағы оқу процесімен байланыстыра түсіндіреді;

	АСБ бар балалардың мінез-құлықтық және сенсорлық ерекшеліктерінің сабақтағы оқу әрекетінде көрінуін талдайды; АСБ бар баланың оқу процесіндегі қиындықтарын педагогикалық тұрғыдан анықтайды; ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау нәтижелеріне сүйене отырып, педагогикалық қолдау бағыттарын айқындайды; АСБ бар баланы қолдауда бастауыш сынып мұғалімінің, ата-ананың және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарының бірлескен әрекетін сипаттайды; АСБ бар баланың оқу процесіне қатысуын қамтамасыз ету үшін педагогикалық қолдау шараларын жоспарлаудың бастапқы негіздерін меңгереді.
Модуль сипаттамасы:	Бұл модуль бастауыш сынып мұғалімдерінің АСБ бар балаларды психологиялық-педагогикалық тұрғыдан түсінуіне және олардың оқу процесіндегі ерекшеліктерін педагогикалық қолдау мазмұнымен байланыстыра талдауына бағытталған. Модуль аясында ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың негізгі топтары, аутистік спектр бұзылысының педагогикалық сипаттамасы, АСБ бар балалардың қарым-қатынас, сөйлеу, әлеуметтік өзара әрекет, мінез-құлықтық және сенсорлық ерекшеліктері қарастырылады. Модульде АСБ бар баланың ерекшеліктері тек медициналық немесе жалпы сипаттама деңгейінде емес, бастауыш сыныптағы нақты оқу жағдайларымен байланыста түсіндіріледі. Баланың нұсқауды қабылдауы, тапсырманы орындауы, мұғаліммен және

	сыныптастарымен қарым-қатынас жасауы, сабақ құрылымына бейімделуі, сенсорлық тітіркендіргіштерге реакциясы және оқу әрекетіне қатысуы педагогикалық талдау нысаны ретінде қарастырылады. Модульде АСБ бар балалардың мінез-құлықтық және сенсорлық ерекшеліктерінің оқу процесіндегі көрінісі талданады. Бұл ерекшеліктер баланың сабақтағы белсенділігіне, назарын тұрақтандыруына, тапсырманы орындау қарқынына, қарым-қатынасқа түсуіне және оқу ортасына бейімделуіне әсер ететін маңызды факторлар ретінде қарастырылады. Модуль мазмұны бастауыш сынып мұғалімдерін АСБ бар баланың оқу процесіндегі қиындықтарын сыртқы мінез-құлық көрінісі ретінде ғана емес, оның ерекше білім беру қажеттіліктерімен, коммуникациялық мүмкіндіктерімен, сенсорлық қабылдауымен және оқу ортасының ұйымдастырылуымен байланыстыра түсінуге бағыттайды. Бұл мұғалімге баланың әрекетін педагогикалық тұрғыдан дұрыс талдауға және қолдау бағыттарын нақты айқындауға мүмкіндік береді. Модульде ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау нәтижелерін оқу процесін ұйымдастырумен байланыстыру мәселесі де қарастырылады. Тыңдаушылар АСБ бар баланың оқу әрекетіне қатысуына әсер ететін факторларды анықтау, қолдау бағыттарын белгілеу, сабақтағы педагогикалық әрекетті жоспарлау және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен бірлесіп жұмыс жүргізу жолдарын меңгереді.
--	---

	Осылайша, модуль бастауыш сынып мұғалімдерінің АСБ бар балалардың психологиялық-педагогикалық ерекшеліктерін түсінуіне, оларды оқу процесімен байланыстыра талдауына және келесі модульдерде қарастырылатын сабаққа қатысуды ұйымдастыру, оқу тапсырмаларын бейімдеу, коммуникацияны дамыту, жағымсыз мінез-құлықтың алдын алу және педагогикалық қолдау нәтижелерін мониторингтеу бағыттарын меңгеруіне негіз қалайды.
--	---

3-модуль. Бастауыш сыныпта АСБ бар баланың сабаққа қатысуын ұйымдастыру

Модульдің мақсаты:	Бастауыш сынып мұғалімдерінің АСБ бар баланың сабаққа қатысуын ұйымдастыру, сабақ құрылымын бейімдеу, визуалды қолдау құралдарын қолдану және оқу тапсырмаларын баланың жеке ерекшеліктеріне сәйкес ұсыну бойынша практикалық дайындығын қалыптастыру.
Модульдің міндеттері:	Бастауыш сыныпта АСБ бар баланың сабаққа қатысуын педагогикалық тұрғыдан ұйымдастырудың негізгі шарттарын түсіндіру; сабақ құрылымын, күн тәртібін және оқу әрекетінің реттілігін балаға түсінікті формада ұсыну жолдарын меңгерту; визуалды қолдау құралдарын сабақ барысында қолданудың педагогикалық мүмкіндіктерін қарастыру; оқу тапсырмаларын баланың қабылдау ерекшелігіне, оқу қарқынына және қолдау қажеттілігіне сәйкес бейімдеу тәсілдерін түсіндіру; АСБ бар баланың нұсқауды түсінуі, тапсырманы орындауы және оқу әрекетіне

		қосылуы үшін қолжетімді педагогикалық жағдай жасау жолдарын қарастыру; ата-анамен және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен бірлескен әрекетті ұйымдастырудың мазмұнын ашу; бастауыш сынып мұғалімінің сабақтағы педагогикалық қолдау әрекеттерін жүйелі жоспарлау дағдыларын дамыту.
Модульдің нәтижелері:	күтілетін	Модуль аяқталғаннан кейін тыңдаушы: Бастауыш сыныпта АСБ бар баланың сабаққа қатысуын ұйымдастырудың педагогикалық шарттарын түсіндіреді; сабақ құрылымын, күн тәртібін және оқу әрекетінің реттілігін балаға түсінікті түрде ұсынады; визуалды кесте, сурет, белгі, карточка, қысқа нұсқаулық және тапсырма ретін сабақта қолдану жолдарын біледі; оқу тапсырмаларын баланың жеке ерекшелігіне, оқу қарқынына және қолдау қажеттілігіне сәйкес бейімдейді; АСБ бар баланың нұсқауды түсінуіне, тапсырманы орындауына және оқу әрекетіне қатысуына жағдай жасайды; ата-анамен және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен бірлескен әрекетті ұйымдастырудың маңызын түсіндіреді; сабақта қолданылатын педагогикалық қолдау әрекеттерін жоспарлайды.
Модуль сипаттамасы:		Бұл модуль бастауыш сынып мұғалімдерінің АСБ бар баланың сабаққа қатысуын ұйымдастыру бойынша практикалық дайындығын дамытуға бағытталған. Модуль аясында сабақ құрылымын бейімдеу, күн тәртібін нақтылау, визуалды қолдау құралдарын қолдану, оқу тапсырмаларын қолжетімді ету және баланың оқу әрекетіне біртіндеп

	қатысуын қамтамасыз ету мәселелері қарастырылады. Модуль мазмұнында сабаққа қатысу баланың сыныпта физикалық болуы ғана емес, нұсқауды түсінуі, тапсырманы орындауға кірісуі, мұғаліммен өзара әрекетке түсуі, оқу әрекетіне қосылуы және сабақ барысындағы өзгерістерге бейімделуі ретінде түсіндіріледі. Осы тұрғыдан бастауыш сынып мұғалімінің кәсіби әрекеті баланың оқу процесіне қатысуын қолдайтын негізгі педагогикалық шарт ретінде қарастырылады. Сабақ құрылымын ұйымдастыруда оқу әрекетінің реттілігін нақты көрсету, тапсырманы кезеңдерге бөлу, қысқа әрі түсінікті нұсқау беру, визуалды тірек қолдану, тапсырманың орындалу тәртібін алдын ала белгілеу және баланың оқу ортасындағы тұрақтылығын қамтамасыз ету жолдары талданады. Бұл тәсілдер АСБ бар баланың мазасыздығын азайтуға, сабақтағы әрекетін түсінуіне және оқу тапсырмасын орындауға біртіндеп қосылуына мүмкіндік береді. Модульде оқу тапсырмаларын бейімдеу бастауыш сыныптағы оқу процесін қолжетімді етудің маңызды педагогикалық құралы ретінде қарастырылады. Тыңдаушылар тапсырманың көлемін, күрделілік деңгейін, орындау уақытын, жауап беру формасын, көрнекілік көлемін және мұғалім тарапынан берілетін қолдау деңгейін баланың жеке ерекшеліктеріне сәйкес жоспарлау жолдарын меңгереді. Сонымен қатар модульде ата-анамен және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен бірлескен әрекетті ұйымдастыру мәселелері қамтылады. Бастауыш сынып мұғалімі
--	--

	баланың сабақтағы әрекеті, тапсырманы орындау ерекшелігі, қарым-қатынасы және қолдау нәтижелері туралы ақпаратты жүйелеп, ата-анамен және мамандармен бірлескен педагогикалық шешім қабылдауға қатысады. Модуль мазмұны тыңдаушыларға АСБ бар баланың бастауыш сыныптағы сабаққа қатысуын ғылыми-педагогикалық тұрғыдан түсінуге, оқу әрекетін ұйымдастырудың нақты тәсілдерін меңгеруге және келесі модульде қарастырылатын оқытудың заманауи әдістері мен технологияларын қолдануға негіз қалайды.
--	--

4-модуль. АСБ бар балаларды оқытудың заманауи әдістері мен технологиялары

Модульдің мақсаты:	Бастауыш сынып мұғалімдерінің АСБ бар балаларды оқытуда оқу әрекетін құрылымдау, коммуникацияны дамыту, жағымсыз мінез-құлықты еңсеру және оқу, жазу дағдылары мен математикалық түсініктерді қалыптастыру барысында педагогикалық қолдау көрсету бойынша практикалық құзыреттілігін қалыптастыру.
Модульдің міндеттері:	АСБ бар балаларды оқытуда оқу әрекетін құрылымдау және кезеңдеп қалыптастыру тәсілдерін түсіндіру; бастауыш сынып сабақтарында тапсырманы кезеңдерге бөлу, нақты нұсқау беру, үлгі көрсету және визуалды тірек қолдану жолдарын меңгерту; АСБ бар балалардың өз қажеттілігін білдіруі, нұсқауды түсінуі және сабаққа қатысуы үшін қосымша және баламалы коммуникация құралдарын қолдану мүмкіндіктерін қарастыру; жағымсыз мінез-құлықтың ықтимал себептерін педагогикалық тұрғыдан

		талдау және оның алдын алу жолдарын түсіндіру; сабақтағы әрекетті ұйымдастыру, жағымды мінез-құлықты қолдау және қауіпсіз оқу ортасын қамтамасыз ету тәсілдерін меңгерту; оқу, жазу дағдыларын және математикалық түсініктерді қалыптастыру барысында АСБ бар баланың оқу әрекетін педагогикалық қолдау тәсілдерін көрсету; бастауыш сынып мұғалімдерінің АСБ бар балалармен жұмыста заманауи педагогикалық әдістер мен технологияларды орынды қолдану дағдыларын дамыту.
Модульдің нәтижелері:	күтілетін	Модуль аяқталғаннан кейін тыңдаушы: АСБ бар балаларды оқытуда оқу әрекетін құрылымдау және кезеңдеп қалыптастыру тәсілдерін түсіндіреді; тапсырманы шағын кезеңдерге бөлу, нақты нұсқау беру, үлгі көрсету және визуалды тірек қолдану жолдарын сабақта қолданады; АСБ бар балалардың коммуникациялық дағдыларын дамытуға бағытталған педагогикалық тәсілдерді біледі; қосымша және баламалы коммуникация құралдарын бастауыш сыныптағы оқу процесінде қолдану мүмкіндіктерін сипаттайды; жағымсыз мінез-құлықтың ықтимал себептерін педагогикалық тұрғыдан талдайды; сабақтағы әрекетті ұйымдастыру және жағымды мінез-құлықты қолдау тәсілдерін пайдаланады; оқу, жазу дағдылары мен математикалық түсініктерді қалыптастыру барысында АСБ бар баланың оқу әрекетіне педагогикалық қолдау көрсетеді;

	заманауи әдістер мен технологияларды баланың жеке ерекшелігіне, оқу қарқынына және қолдау қажеттілігіне сәйкес таңдайды.
Модуль сипаттамасы:	Бұл модуль бастауыш сынып мұғалімдерінің АСБ бар балаларды оқытуда заманауи әдістер мен технологияларды қолдану бойынша практикалық дайындығын дамытуға бағытталған. Модульде оқу әрекетін құрылымдау, тапсырмаларды кезеңдеп ұсыну, коммуникацияны дамыту, жағымсыз мінез-құлықты еңсеру және оқу, жазу дағдылары мен математикалық түсініктерді қалыптастыру барысында педагогикалық қолдау көрсету мәселелері қарастырылады. Оқу әрекетін құрылымдау АСБ бар баланың сабақтағы әрекетін түсінуіне, тапсырманы орындау ретін қабылдауына және оқу процесіне біртіндеп қатысуына мүмкіндік беретін педагогикалық тәсіл ретінде сипатталады. Тыңдаушылар тапсырманы шағын кезеңдерге бөлу, нақты нұсқау беру, үлгі көрсету, визуалды тірек қолдану және қолдауды біртіндеп азайту жолдарын меңгереді. Коммуникацияны дамыту баланың өз қажеттілігін білдіруі, таңдау жасауы, нұсқауды түсінуі және сыныптағы өзара әрекетке қосылуы үшін маңызды шарт ретінде қарастырылады. Бұл бағытта қосымша және баламалы коммуникация құралдарын, сурет, карточка, белгі, визуалды таңдау және қарапайым коммуникациялық кестелерді қолдану жолдары беріледі. Жағымсыз мінез-құлықтың алдын алу баланың коммуникациялық қиындығы, сенсорлық ерекшелігі, тапсырманы

	түсінбеуі немесе оқу ортасына бейімделуімен байланысты педагогикалық жағдай ретінде талданады. Тыңдаушылар сабақ құрылымын нақтылау, алдын ала ескерту, визуалды қолдау қолдану және жағымды мінез-құлықты қолдау тәсілдерін меңгереді. Оқу, жазу дағдылары мен математикалық түсініктерді қалыптастыру барысындағы педагогикалық қолдау оқу мәтінін қабылдауды жеңілдету, жазбаша тапсырманы кезеңдеп ұйымдастыру, математикалық ұғымдарды көрнекілік арқылы түсіндіру, жауап беру формасын түрлендіру және оқу нәтижесін бекіту бағыттары арқылы қарастырылады. Модуль мазмұны бастауыш сынып мұғалімдеріне АСБ бар баланың жеке ерекшелігіне, оқу қарқынына, коммуникациялық мүмкіндігіне және сабаққа қатысу деңгейіне сәйкес әдістер мен технологияларды орынды таңдауға мүмкіндік береді.
--	--

5-модуль. АСБ бар балалардың оқу жетістіктерін бағалау және педагогикалық қолдау нәтижелерін мониторингтеу

Модульдің мақсаты:	Бастауыш сынып мұғалімдерінің АСБ бар балалардың оқу жетістіктерін бағалау, оқу әрекетіне қатысу динамикасын бақылау, педагогикалық қолдау нәтижелерін талдау және алдағы педагогикалық әрекеттерді жоспарлау бойынша кәсіби құзыреттілігін қалыптастыру.
Модульдің міндеттері:	АСБ бар балалардың оқу жетістіктерін бағалаудың педагогикалық қағидаттарын түсіндіру; бастауыш сыныптағы оқу, жазу және математика сабақтарында баланың жеке ілгерілеуін бағалау жолдарын қарастыру;

		АСБ бар баланың оқу әрекетіне қатысу динамикасын бақылау көрсеткіштерін анықтау; тапсырманы орындау, нұсқауды түсіну, коммуникацияға қатысу, дербестік және мінез-құлық динамикасын бақылау тәсілдерін меңгерту; педагогикалық қолдау нәтижелерін талдау және қорытындылау дағдыларын қалыптастыру; мониторинг нәтижелері негізінде алдағы педагогикалық әрекеттерді жоспарлау жолдарын түсіндіру; ата-анамен және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен бағалау және мониторинг нәтижелері бойынша бірлескен әрекет ұйымдастырудың маңызын ашу.
Модульдің нәтижелері:	күтілетін	Модуль аяқталғаннан кейін тыңдаушы: АСБ бар балалардың оқу жетістіктерін бағалаудың педагогикалық қағидаттарын біледі; бастауыш сыныптағы оқу, жазу және математика сабақтарында баланың жеке ілгерілеуін бағалау жолдарын түсіндіреді; АСБ бар баланың оқу әрекетіне қатысу динамикасын бақылау көрсеткіштерін анықтайды; баланың тапсырманы орындауын, нұсқауды түсінуін, коммуникацияға қатысуын, дербестігін және мінез-құлық динамикасын бақылайды; педагогикалық қолдау нәтижелерін талдайды және қорытындылайды; мониторинг нәтижелеріне сүйене отырып, алдағы педагогикалық әрекеттерді жоспарлайды; ата-анамен және психологиялық-педагогикалық қолдау

	қызметі мамандарымен бағалау нәтижелері бойынша бірлескен әрекетті ұйымдастырады.
Модуль сипаттамасы:	Бұл модуль бастауыш сынып мұғалімдерінің АСБ бар балалардың оқу жетістіктерін бағалау және педагогикалық қолдау нәтижелерін мониторингтеу бойынша кәсіби дайындығын дамытуға бағытталған. Модуль мазмұнында бағалау оқу нәтижесін тіркеу құралы ретінде ғана емес, баланың оқу әрекетіне қатысуын, жеке ілгерілеуін және қолдау нәтижесін талдауға мүмкіндік беретін педагогикалық құрал ретінде қарастырылады. Модульде АСБ бар баланың оқу жетістіктерін бағалау бастауыш сыныптағы оқу, жазу және математика сабақтарымен байланыста түсіндіріледі. Бағалау барысында баланың тапсырманы орындау деңгейі, нұсқауды қабылдауы, оқу әрекетіне қосылуы, жауап беру формасы, көрнекілікті қолдануы, дербестігі және қолдау жағдайындағы ілгерілеуі ескеріледі. Оқу әрекетіне қатысу динамикасын бақылау модульдің негізгі мазмұндық бағыты ретінде беріледі. Тыңдаушылар баланың сабаққа қатысуын, тапсырманы бастау және аяқтау қабілетін, мұғаліммен қарым-қатынасын, сыныптағы өзара әрекетке қосылуын, жағымды мінез-құлық дағдыларының қалыптасуын және оқу ортасына бейімделуін бақылау жолдарын меңгереді. Модуль мазмұнында мониторинг нәтижелерін талдау бастауыш сынып мұғалімінің алдағы педагогикалық әрекеттерін жоспарлаумен байланыста қарастырылады. Мұғалім бақылау нәтижелеріне сүйене отырып, тапсырманы

	бейімдеу деңгейін, визуалды қолдау көлемін, коммуникациялық қолдау тәсілдерін, сабақ құрылымын және баланың дербестігін дамытуға бағытталған әрекеттерді нақтылайды. Бағалау мен мониторинг нәтижелері ата-анамен және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен бірлескен әрекетті ұйымдастыруда маңызды ақпарат көзі ретінде сипатталады. Бастауыш сынып мұғалімі баланың оқу процесіндегі ілгерілеуі мен қиындықтарын жүйелеп, қолдау қызметі мамандарымен бірлесіп педагогикалық шешім қабылдауға қатысады. Осылайша, модуль АСБ бар балалардың оқу жетістіктерін бағалау мен педагогикалық қолдау нәтижелерін мониторингтеуді бастауыш сынып мұғалімінің кәсіби әрекетінің маңызды бөлігі ретінде қарастырады. Модульді меңгеру тыңдаушыларға баланың оқу процесіне қатысу динамикасын жүйелі бақылауға, қолдау нәтижелерін талдауға және келесі педагогикалық қадамдарды ғылыми негізде жоспарлауға мүмкіндік береді.
--	---

**80 академиялық сағатқа арналған аудиториялық оқытудың
оқу-тақырыптық жоспары**

№	Модульдер мен тақырыптардың атауы	Д ә р іс	Пр ак ти ка л ы қ са ба қ	С е м и на р	Б а р л ы ғ ы
1	АСБ бар балаларды оқыту мен педагогикалық қолдаудың нормативтік-құқықтық негіздері	3	6	3	12
1.1	Қазақстан Республикасындағы инклюзивті білім берудің нормативтік-құқықтық негіздері	1	1	1	3
1.2	ЕББҚ бар балаларды оқыту мен психологиялық-педагогикалық қолдауды ұйымдастырудың талаптары	1	2		3
1.3	АСБ бар балаларды оқытуда бастауыш сынып мұғалімінің құқықтары, міндеттері және жауапкершілігі	1	1	1	3
1.4	Бастауыш сынып мұғалімінің кәсіби құзыреттілігі және педагогикалық этикасы		2	1	3
2	АСБ бар балаларды психологиялық-педагогикалық қолдау	4	8	4	16
2.1	ЕББҚ бар балалардың негізгі топтары және аутистік спектр бұзылысының педагогикалық сипаттамасы	1	2	1	4
2.2	Қарым-қатынас, сөйлеу және әлеуметтік өзара әрекет ерекшеліктері	1	2	1	4
2.3	Мінез-құлықтық және сенсорлық ерекшеліктердің оқу процесіндегі көрінісі	1	2	1	4
2.4	Ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау және педагогикалық қолдау бағыттарын айқындау	1	2	1	4
3	Бастауыш сыныпта АСБ бар баланың сабаққа қатысуын ұйымдастыру	4	8	4	16
3.1	Сабақ құрылымын, күн тәртібін және визуалды қолдау құралдарын қолдану	1	3	1	5
3.2	Оқу тапсырмаларын бейімдеу және баланың сабаққа қатысуын қамтамасыз ету	1	3	1	5
3.3	Ата-анамен және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен бірлескен әрекетті ұйымдастыру	2	2	2	6

4	АСБ бар балаларды оқытудың заманауи әдістері мен технологиялары	6	12	6	24
4.1	Оқу әрекетін құрылымдау және кезеңдеп қалыптастыру тәсілдері	2	3	1	6
4.2	Коммуникациялық дағдыларды дамыту және қосымша, баламалы коммуникация құралдарын қолдану	1	3	2	6
4.3	Жағымсыз мінез-құлықтың алдын алу және сабақтағы әрекетті ұйымдастыру	1	3	2	6
4.4	АСБ бар баланың оқу, жазу дағдылары мен математикалық түсініктерін қалыптастырудағы педагогикалық қолдау	2	3	1	6
5	АСБ бар балалардың оқу жетістіктерін бағалау және педагогикалық қолдау нәтижелерін мониторингтеу	3	6	3	12
5.1	АСБ бар баланың оқу жетістіктерін бағалаудың педагогикалық тәсілдері	1	2	1	4
5.2	АСБ бар баланың оқу әрекетіне қатысу динамикасын бақылау	1	2	1	4
5.3	Мониторинг нәтижелерін талдау және алдағы педагогикалық әрекеттерді жоспарлау	1	2	1	4
Барлығы		20	40	20	80

80 академиялық сағатқа арналған қашықтан оқытудың оқу-тақырыптық жоспары

№	Модульдер мен тақырыптардың атауы	Видеосабактар	Вебинар	Тыңдаушының өзіндік жұмыстары	Барлығы
1	АСБ бар балаларды оқыту мен педагогикалық қолдаудың нормативтік-құқықтық негіздері	3	5	4	12
1.1	Қазақстан Республикасындағы инклюзивті білім берудің нормативтік-құқықтық негіздері	1	1	1	3
1.2	ЕББҚ бар балаларды оқыту мен психологиялық-педагогикалық қолдауды ұйымдастырудың талаптары	1	1	1	3
1.3	АСБ бар балаларды оқытуда бастауыш сынып мұғалімінің құқықтары, міндеттері және жауапкершілігі	1	1	1	3
1.4	Бастауыш сынып мұғалімінің кәсіби құзыреттілігі және педагогикалық этикасы		2	1	3
2	АСБ бар балаларды психологиялық-педагогикалық қолдау	4	7	5	16

2.1	ЕББҚ бар балалардың негізгі топтары және аутистік спектр бұзылысының педагогикалық сипаттамасы	1	2	1	4
2.2	Қарым-қатынас, сөйлеу және әлеуметтік өзара әрекет ерекшеліктері	1	2	1	4
2.3	Мінез-құлықтық және сенсорлық ерекшеліктердің оқу процесіндегі көрінісі	1	1	2	4
2.4	Ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау және педагогикалық қолдау бағыттарын айқындау	1	2	1	4
3	Бастауыш сыныпта АСБ бар баланың сабаққа қатысуын ұйымдастыру	3	8	5	16
3.1	Сабақ құрылымын, күн тәртібін және визуалды қолдау құралдарын қолдану	1	3	1	5
3.2	Оқу тапсырмаларын бейімдеу және баланың сабаққа қатысуын қамтамасыз ету	1	3	1	5
3.3	Ата-анамен және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен бірлескен әрекетті ұйымдастыру	1	2	3	6
4	АСБ бар балаларды оқытудың заманауи әдістері мен технологиялары	5	12	7	24
4.1	Оқу әрекетін құрылымдау және кезеңдеп қалыптастыру тәсілдері	1	3	2	6
4.2	Коммуникациялық дағдыларды дамыту және қосымша және баламалы коммуникация құралдарын қолдану	1	3	2	6
4.3	Жағымсыз мінез-құлықтың алдын алу және сабақтағы әрекетті ұйымдастыру	1	3	2	6
4.4	АСБ бар баланың оқу, жазу дағдылары мен математикалық түсініктерін қалыптастырудағы педагогикалық қолдау	2	3	1	6
5	АСБ бар балалардың оқу жетістіктерін бағалау және педагогикалық қолдау нәтижелерін мониторингтеу	3	6	3	12
5.1	АСБ бар баланың оқу жетістіктерін бағалаудың педагогикалық тәсілдері	1	2	1	4
5.2	АСБ бар баланың оқу әрекетіне қатысу динамикасын бақылау	1	2	1	4
5.3	Мониторинг нәтижелерін талдау және алдағы педагогикалық әрекеттерді жоспарлау	1	2	1	4
Барлығы		18	38	24	80

6. Оқу процесін ұйымдастыру

«Бастауыш сынып мұғалімдерін аутистік спектр бұзылыстары бар балаларды оқыту мен педагогикалық қолдауға даярлау» біліктілікті арттыру курсының оқу бағдарламасы бойынша оқу процесі модульдік құрылым, практикаға бағытталған оқыту формалары және заманауи цифрлық білім беру технологиялары негізінде ұйымдастырылады.

Бағдарламаны іске асыру көлемі

Бағдарламаның жалпы көлемі – 80 академиялық сағат.

Оқыту нысандары

Бағдарлама келесі оқыту нысандарында іске асырылады:

Аудиториялық оқыту: дәрістер, практикалық сабақтар, семинарлар оқытушының тікелей қатысуымен өткізіледі. Сабақ барысында нормативтік-құқықтық құжаттарды талдау, АСБ бар балалардың психологиялық-педагогикалық ерекшеліктерін қарастыру, сабақ құрылымын бейімдеу, визуалды қолдау құралдарын қолдану, оқу тапсырмаларын бейімдеу, коммуникацияны дамыту, жағымсыз мінез-құлықтың алдын алу, оқу, жазу және математика сабақтарында педагогикалық қолдау көрсету бойынша практикалық тапсырмалар орындалады.

Қашықтан оқыту: видеосабақтар, вебинарлар, онлайн тапсырмалар, тыңдаушының өзіндік жұмысы, цифрлық ресурстармен жұмыс және қорытынды аттестаттау онлайн форматта ұйымдастырылады. Қашықтан оқыту барысында тыңдаушылар оқу материалдарын цифрлық платформа арқылы меңгеріп, вебинарларда оқытушымен кері байланыс алады, практикалық тапсырмаларды орындайды және қорытынды жұмысты онлайн форматта ұсынады.

Оқу процесінің құрылымы

Оқу процесі келесі компоненттерден тұрады:

Видеосабақтар: әр модуль бойынша негізгі теориялық материалдар, презентациялар, әдістемелік түсіндірмелер, бастауыш сынып тәжірибесінен алынған педагогикалық жағдайлар және практикалық мысалдар ұсынылады. Видеосабақтарда АСБ бар балаларды оқыту мен педагогикалық қолдаудың нормативтік негіздері, психологиялық-педагогикалық ерекшеліктері, сабаққа қатысуын ұйымдастыру, оқу тапсырмаларын бейімдеу және оқу жетістіктерін бағалау мәселелері түсіндіріледі.

Вебинарлар: оқытушымен синхронды онлайн кездесулер түрінде өткізіледі. Вебинарларда бастауыш сыныпта АСБ бар баланың сабаққа қатысуын ұйымдастыру, визуалды қолдау қолдану, оқу әрекетін құрылымдау, коммуникациялық дағдыларды дамыту, жағымсыз мінез-құлықтың алдын алу, ата-анамен және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен бірлескен әрекет жасау мәселелері талқыланады.

Дәрістер: инклюзивті білім берудің нормативтік-құқықтық негіздерін, ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды оқыту мен психологиялық-педагогикалық қолдауды ұйымдастыру талаптарын, АСБ бар

балалардың педагогикалық сипаттамасын және бастауыш сынып мұғалімінің кәсіби рөлін түсіндіруге бағытталады.

Практикалық сабақтар: АСБ бар баланың сабаққа қатысуын ұйымдастыру, сабақ құрылымын бейімдеу, визуалды кесте мен нұсқаулықтарды әзірлеу, оқу тапсырмаларын бейімдеу, қосымша және баламалы коммуникация құралдарын қолдану, жағымсыз мінез-құлықты еңсеру және оқу, жазу дағдылары мен математикалық түсініктерді қалыптастыру барысында педагогикалық қолдау көрсету мәселелері бойынша жүргізіледі.

Семинарлар: тәжірибе алмасу, педагогикалық жағдаяттарды талдау, АСБ бар баланың оқу процесіндегі әрекетін түсіндіру, мінез-құлықтық және сенсорлық ерекшеліктердің сабақтағы көрінісін талқылау, ата-анамен және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен бірлескен әрекетті ұйымдастыру, бағалау және мониторинг нәтижелерін талдау мәселелерін қарастыруға бағытталады.

Тыңдаушының өзіндік жұмысы: нормативтік-құқықтық құжаттармен жұмыс, педагогикалық кейстерді талдау, АСБ бар балаға арналған визуалды қолдау құралының үлгісін әзірлеу, оқу тапсырмасын бейімдеу, коммуникациялық қолдау құралының фрагментін дайындау, сабақтағы жағымсыз мінез-құлықтың алдын алу бойынша педагогикалық шешім ұсыну және оқу әрекетіне қатысу динамикасын бақылау үлгісін құрастыру түрінде ұйымдастырылады.

Қорытынды аттестаттау

Қорытынды аттестаттау тестілеу, практикалық тапсырма орындау және қорытынды жұмысты қорғау түрінде өткізіледі. Қорытынды жұмыс ретінде тыңдаушы бастауыш сынып жағдайында АСБ бар баланы оқыту мен педагогикалық қолдауға арналған әдістемелік пакет ұсынады.

Қорытынды жұмыстың құрамына сабақ құрылымын бейімдеу үлгісі, визуалды қолдау құралы, оқу тапсырмасын бейімдеу нұсқасы, коммуникациялық қолдау құралы, жағымсыз мінез-құлықты еңсеру бойынша педагогикалық әрекет жоспары, оқу, жазу дағдыларын немесе математикалық түсініктерді қалыптастыру барысында педагогикалық қолдау көрсету үлгісі, сондай-ақ баланың оқу әрекетіне қатысу динамикасын бақылау парағы енгізілуі мүмкін.

Бақылау және кері байланыс түрлері

Оқу процесінде келесі бақылау және кері байланыс түрлері қолданылады:

- әр модуль бойынша ағымдағы тапсырмалар;
- нормативтік-құқықтық құжаттармен жұмыс нәтижесін талдау;
- педагогикалық кейстерді талдау;
- АСБ бар баланың сабаққа қатысуын ұйымдастыру бойынша практикалық тапсырмалар;
- визуалды қолдау құралдарының фрагменттерін дайындау;
- оқу тапсырмаларын бейімдеу бойынша практикалық жұмыс;

- қосымша және баламалы коммуникация құралдарын қолдану үлгілерін талдау;
- жағымсыз мінез-құлықтың алдын алу бойынша педагогикалық шешімдер ұсыну;
- оқу, жазу дағдылары мен математикалық түсініктерді қалыптастыру барысында педагогикалық қолдау көрсету үлгілерін әзірлеу;
- оқу әрекетіне қатысу динамикасын бақылау парағын дайындау;
- онлайн платформа немесе қолдау чаты арқылы кері байланыс;
- аралық тапсырмаларды тексеру;
- қорытынды жұмысты сараптамалық бағалау.

Қашықтан оқытуға арналған техникалық жағдайлар

Қашықтан оқыту кезінде білім беру платформалары, бейнеконференция құралдары және цифрлық оқу ресурстары қолданылады. Оқу материалдары видеосабақтар, презентациялар, нормативтік-әдістемелік материалдар, практикалық тапсырмалар, визуалды қолдау үлгілері, оқу тапсырмаларын бейімдеу үлгілері, педагогикалық кейстер және кері байланыс құралдары арқылы ұсынылады.

Қашықтан оқыту барысында тыңдаушылар оқу материалдарын цифрлық платформа арқылы меңгереді, вебинарларға қатысады, практикалық тапсырмаларды орындайды, оқытушыдан кері байланыс алады және қорытынды жұмысты онлайн форматта ұсынады.

Оқу-әдістемелік қамтамасыз ету

Бағдарлама келесі оқу-әдістемелік материалдармен қамтамасыз етіледі:

- әр модуль бойынша оқу-әдістемелік материалдар;
- презентациялар мен видеосабақтар;
- практикалық және өзіндік жұмыс тапсырмалары;
- нормативтік-құқықтық құжаттар тізімі;
- АСБ бар балалардың педагогикалық сипаттамасы бойынша ақпараттық материалдар;
- психологиялық-педагогикалық қолдау қызметінің жұмысын ұйымдастыруға қатысты әдістемелік материалдар;
- визуалды кесте, нұсқаулық, белгі және карточка үлгілері;
- оқу тапсырмаларын бейімдеу үлгілері;
- коммуникациялық қолдау құралдарының үлгілері;
- жағымсыз мінез-құлықтың алдын алу бойынша педагогикалық ұсынымдар;
- оқу, жазу дағдылары мен математикалық түсініктерді қалыптастыру барысында педагогикалық қолдау көрсету үлгілері;
- ата-анамен және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен бірлескен әрекет үлгілері;
- оқу жетістіктерін бағалау және оқу әрекетіне қатысу динамикасын бақылау парақтары;
- педагогикалық қолдау нәтижелерін мониторингтеу үлгілері;

- қорытынды практикалық жұмысқа арналған нұсқаулық.

Оқу процесін ұйымдастыру бастауыш сынып мұғалімдерінің кәсіби қажеттіліктерін, АСБ бар балаларды оқыту мен педагогикалық қолдауда кездесетін практикалық міндеттерді, сабаққа қатысуды ұйымдастыру, оқу тапсырмаларын бейімдеу, коммуникацияны дамыту, жағымсыз мінез-құлықтың алдын алу және оқу жетістіктерін мониторингтеу талаптарын ескере отырып жүзеге асырылады.

7. Бағдарламаны оқу-әдістемелік қамтамасыз ету

Біліктілікті арттыру бағдарламасының оқу-әдістемелік қамтамасыз етілуі модульдік, практикаға бағытталған оқыту, рефлексиялық тәсіл және тыңдаушылардың бастауыш сыныптағы кәсіби тәжірибесін өзектілендіру қағидаларына негізделген.

Бағдарлама өзара байланысқан бес модульден тұрады. Әрбір модуль бастауыш сынып мұғалімдерінің АСБ бар балаларды оқыту мен педагогикалық қолдауға қатысты кәсіби құзыреттіліктерін дамытуға бағытталған дидактикалық материалдар кешенімен қамтамасыз етіледі. Оқу-әдістемелік материалдар нормативтік-құқықтық негіздерді меңгеруге, АСБ бар балалардың психологиялық-педагогикалық ерекшеліктерін түсінуге, сабаққа қатысуын ұйымдастыруға, оқу әрекетін құрылымдауға, визуалды қолдау құралдарын қолдануға, оқу тапсырмаларын бейімдеуге, коммуникациялық дағдыларды дамытуға, жағымсыз мінез-құлықтың алдын алуға, оқу жетістіктерін бағалау мен педагогикалық қолдау нәтижелерін мониторингтеуге бағытталады.

Әрбір модульдің әдістемелік құрылымы

Теориялық блок:

- презентациялармен қамтамасыз етілген дәрістер және бейнесабақтар;
- нормативтік-құқықтық құжаттардан үзінділер;
- инклюзивті білім беру, ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметін ұйымдастыру бойынша әдістемелік материалдар;
- АСБ бар балалардың педагогикалық сипаттамасы, қарым-қатынас, сөйлеу, әлеуметтік өзара әрекет, мінез-құлықтық және сенсорлық ерекшеліктері бойынша ақпараттық материалдар;
- бастауыш сыныпта АСБ бар баланың сабаққа қатысуын ұйымдастыру, оқу тапсырмаларын бейімдеу, визуалды қолдау құралдарын қолдану және педагогикалық қолдау нәтижелерін мониторингтеу бойынша әдістемелік ұсынымдар;
- ұсынылатын әдебиеттер мен нормативтік-әдістемелік ресурстар тізімі.

Практикаға бағытталған блок:

- педагогикалық кейстер;
- АСБ бар баланың оқу процесіндегі әрекетін талдауға арналған жағдаяттық тапсырмалар;

- сабақ кезеңдерін түсіндіруге арналған визуалды қолдау құралдарының үлгілері;
- визуалды кесте, карточка, белгі, қысқа нұсқаулық және тапсырма ретін көрсету үлгілері;
- оқу тапсырмаларын бейімдеуге арналған практикалық тапсырмалар;
- коммуникациялық дағдыларды дамытуға арналған тапсырмалар;
- қосымша және баламалы коммуникация құралдарын қолдану үлгілері;
- жағымсыз мінез-құлықтың алдын алу бойынша педагогикалық шешімдер;
- оқу, жазу дағдылары мен математикалық түсініктерді қалыптастыру барысында педагогикалық қолдау көрсету үлгілері;
- ата-анамен және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен бірлескен әрекет үлгілері;
- оқу әрекетіне қатысу динамикасын бақылау парақтары;
- педагогикалық қолдау нәтижелерін мониторингтеу тапсырмалары.

Бақылау-бағалау блогы:

- әр модуль бойынша практикалық тапсырмалар;
- өзін-өзі тексеруге арналған сұрақтар;
- педагогикалық жағдаяттарды талдау;
- АСБ бар баланың сабаққа қатысуын ұйымдастыру бойынша тапсырмалар;
- оқу тапсырмаларын бейімдеу бойынша практикалық жұмыстар;
- визуалды қолдау құралдарын әзірлеуге арналған тапсырмалар;
- рефлексия парақтары;
- құзыреттіліктерді бағалау кестелері;
- оқу әрекетіне қатысу динамикасын бақылау үлгілері;
- қорытынды практикалық жұмысты бағалау критерийлері.

Жалпы дидактикалық қолдау

Бағдарламаны іске асыру барысында тыңдаушылар келесі оқу-әдістемелік материалдармен қамтамасыз етіледі:

- әр модуль бойынша оқу-әдістемелік материалдар;
- дәрістер мен презентациялар;
- бейнесабақтар;
- нормативтік-құқықтық және әдістемелік материалдар;
- практикалық және өзіндік жұмыс тапсырмалары;
- АСБ бар балалардың педагогикалық сипаттамасы бойынша ақпараттық материалдар;
- психологиялық-педагогикалық қолдау қызметінің жұмысын ұйымдастыруға қатысты әдістемелік материалдар;
- визуалды кесте, нұсқаулық, белгі және карточка үлгілері;
- оқу тапсырмаларын бейімдеу үлгілері;
- қосымша және баламалы коммуникация құралдарының үлгілері;
- жағымсыз мінез-құлықтың алдын алу бойынша педагогикалық ұсынымдар;

- оқу, жазу дағдылары мен математикалық түсініктерді қалыптастыру барысында педагогикалық қолдау көрсету үлгілері;
- ата-анамен және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен бірлескен әрекет үлгілері;
- оқу жетістіктерін бағалау және оқу әрекетіне қатысу динамикасын бақылау парақтары;
- педагогикалық қолдау нәтижелерін мониторингтеу үлгілері;
- қорытынды практикалық жұмысты орындауға арналған нұсқаулық.

Қашықтан оқыту форматында оқу материалдары білім беру платформасында орналастырылады. Тыңдаушыларға бейнесабақтарға, презентацияларға, тапсырмаларға, нормативтік-әдістемелік материалдарға, визуалды қолдау үлгілеріне, оқу тапсырмаларын бейімдеу үлгілеріне, педагогикалық кейстерге және кері байланыс құралдарына қолжетімділік беріледі.

Оқу процесінде вебинарлар, онлайн консультациялар, қолдау чаттары және форумдар арқылы әдістемелік көмек көрсетіледі. Бұл тыңдаушыларға АСБ бар балаларды бастауыш сынып жағдайында оқыту, сабаққа қатысуын ұйымдастыру, оқу тапсырмаларын бейімдеу, коммуникациясын дамыту, жағымсыз мінез-құлықтың алдын алу және педагогикалық қолдау нәтижелерін мониторингтеу бойынша практикалық дағдыларын жетілдіруге мүмкіндік береді.

Модульдік оқу-әдістемелік мазмұны

1-модуль. АСБ бар балаларды оқыту мен педагогикалық қолдаудың нормативтік-құқықтық негіздері

Материалдар:

- инклюзивті білім беру және ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды қолдау саласындағы нормативтік-құқықтық құжаттар бойынша қысқаша шолу;
- АСБ бар балаларды бастауыш сынып жағдайында оқыту мен психологиялық-педагогикалық қолдауды ұйымдастыру талаптары бойынша әдістемелік материалдар;
- бастауыш сынып мұғалімінің құқықтары, міндеттері және жауапкершілігі бойынша кесте;
- педагогикалық әдеп, баланың қадір-қасиетін сақтау және қауіпсіз оқу ортасын ұйымдастыру бойынша жадынама.

Интерактив:

- нормативтік-құқықтық құжаттармен жұмыс;
- АСБ бар баланы оқытуда бастауыш сынып мұғалімінің кәсіби рөлін анықтау бойынша топтық жұмыс;
- педагогикалық әдепке қатысты жағдаяттарды талдау.

Өзін-өзі бағалау:

- «АСБ бар баланы оқыту мен педагогикалық қолдаудағы кәсіби рөлім» чек-парағы.

Тапсырма:

- АСБ бар баланы бастауыш сыныпта оқыту мен педагогикалық қолдауды ұйымдастыруға қойылатын негізгі талаптар бойынша қысқаша талдау жасау.

2-модуль. АСБ бар балаларды психологиялық-педагогикалық қолдау**Материалдар:**

- ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың негізгі топтары бойынша ақпараттық материалдар;
- аутистік спектр бұзылысының педагогикалық сипаттамасы бойынша әдістемелік материалдар;
- қарым-қатынас, сөйлеу және әлеуметтік өзара әрекет ерекшеліктерін түсіндіретін материалдар;
- мінез-құлықтық және сенсорлық ерекшеліктердің оқу процесіндегі көріністерін талдауға арналған кесте;
- ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау және педагогикалық қолдау бағыттарын айқындау бойынша үлгілер.

Интерактив:

- АСБ бар баланың оқу процесіндегі әрекетіне байланысты педагогикалық кейстерді талдау;
- қарым-қатынас, сөйлеу және әлеуметтік өзара әрекет ерекшеліктерін оқу жағдайларымен байланыстыру бойынша топтық жұмыс;
- мінез-құлықтық және сенсорлық ерекшеліктерге байланысты педагогикалық қолдау тәсілдерін таңдау.

Өзін-өзі бағалау:

- «АСБ бар баланың психологиялық-педагогикалық ерекшеліктерін түсіну деңгейім» чек-парағы.

Тапсырма:

- берілген кейс негізінде АСБ бар баланың ерекше білім беру қажеттіліктерін сипаттап, педагогикалық қолдау бағыттарын ұсыну.
- **3-модуль. Бастауыш сыныпта АСБ бар баланың сабаққа қатысуын ұйымдастыру**

Материалдар:

- АСБ бар баланың сабаққа қатысуын ұйымдастыру бойынша әдістемелік ұсынымдар;
- сабақ кезеңдерін түсіндіруге арналған визуалды қолдау құралдарының үлгілері;
- күн тәртібі, визуалды кесте, қысқа нұсқаулық, белгі және карточка үлгілері;
- оқу тапсырмаларын бейімдеу бойынша практикалық материалдар;
- ата-анамен және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен бірлескен әрекет бойынша жадынама.

Интерактив:

- АСБ бар баланың сабаққа қатысуына байланысты педагогикалық жағдаяттарды талдау;
- сабақтағы тапсырмаларды кезеңдеп орындауға арналған нұсқаулық әзірлеу бойынша топтық жұмыс;
- визуалды қолдау құралын әзірлеу;
- оқу тапсырмасын бейімдеу үлгісін дайындау;
- ата-анамен және қолдау қызметі мамандарымен өзара әрекет жағдайларын талқылау.

Өзін-өзі бағалау:

- «АСБ бар баланың сабаққа қатысуын ұйымдастырудағы кәсіби дайындығым» чек-парағы.

Тапсырма:

- берілген сабақ тақырыбы бойынша АСБ бар баланың сабаққа қатысуын қолдауға арналған қысқаша педагогикалық әрекет жоспарын әзірлеу.

4-модуль. АСБ бар балаларды оқытудың заманауи әдістері мен технологиялары

Материалдар:

- оқу әрекетін құрылымдау және кезеңдеп қалыптастыру тәсілдері бойынша әдістемелік материалдар;
- тапсырманы кезеңдерге бөлу, нақты нұсқау беру, үлгі көрсету және визуалды тірек қолдану үлгілері;
- коммуникациялық дағдыларды дамыту бойынша әдістемелік ұсынымдар;
- қосымша және баламалы коммуникация құралдарының үлгілері;
- жағымсыз мінез-құлықтың алдын алу бойынша педагогикалық ұсынымдар;
- оқу, жазу дағдылары мен математикалық түсініктерді қалыптастыру барысында педагогикалық қолдау көрсету үлгілері.

Интерактив:

- оқу әрекетін кезеңдеп ұйымдастыру бойынша практикалық жұмыс;
- тапсырманы шағын кезеңдерге бөлу және визуалды тірек әзірлеу;
- коммуникациялық қолдау құралдарын қолдану жағдайларын талдау;
- жағымсыз мінез-құлықтың ықтимал себептерін педагогикалық тұрғыдан талдау;
- оқу, жазу дағдылары мен математикалық түсініктерді қалыптастыру барысында қолдау тәсілдерін әзірлеу.

Өзін-өзі бағалау:

- «АСБ бар балаларды оқытуда заманауи әдістерді қолдану дайындығым» чек-парағы.

Тапсырма:

- оқу, жазу дағдыларын немесе математикалық түсініктерді қалыптастыру барысында АСБ бар балаға арналған бейімделген тапсырма мен педагогикалық қолдау көрсету үлгісін әзірлеу.

5-модуль. АСБ бар балалардың оқу жетістіктерін бағалау және педагогикалық қолдау нәтижелерін мониторингтеу

Материалдар:

- АСБ бар балалардың оқу жетістіктерін бағалау бойынша әдістемелік материалдар;
- оқу әрекетіне қатысу динамикасын бақылау парағының үлгісі;
- тапсырманы орындау, нұсқауды түсіну, коммуникацияға қатысу, дербестік және мінез-құлық динамикасын бақылауға арналған кестелер;
- педагогикалық қолдау нәтижелерін талдау үлгілері;
- ата-анамен және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен бағалау нәтижелері бойынша бірлескен әрекет жасауға арналған жадынама.

Интерактив:

- АСБ бар баланың оқу жетістіктерін бағалауға арналған жағдаяттарды талдау;
- оқу әрекетіне қатысу динамикасын бақылау көрсеткіштерін анықтау;
- бақылау нәтижелері бойынша педагогикалық шешім қабылдау;
- педагогикалық қолдау нәтижелерін талдау және келесі әрекеттерді жоспарлау;
- ата-анамен және қолдау қызметі мамандарымен кері байланыс жағдайларын талқылау.

Өзін-өзі бағалау:

- «АСБ бар баланың оқу жетістіктерін бағалау және мониторингтеу дайындығым» чек-парағы.

Тапсырма:

- берілген кейс бойынша АСБ бар баланың оқу әрекетіне қатысу динамикасын бақылау парағын әзірлеп, алдағы педагогикалық әрекеттерді ұсыну.

Оқу материалдарының форматтары

Бағдарламаны іске асыру барысында оқу материалдары тыңдаушыларға қолжетімді, түсінікті және тәжірибеде қолдануға ыңғайлы форматта ұсынылады:

- PDF-брошюралар, әдістемелік ұсынымдар, чек-парақтар және жұмыс парақтары;
- АСБ бар балаларды оқыту мен педагогикалық қолдауға арналған ақпараттық материалдар;
- сабақ кезеңдерін түсіндіруге арналған визуалды қолдау құралдарының үлгілері;
- визуалды кесте, карточка, белгі, қысқа нұсқаулық және тапсырма ретін көрсету үлгілері;
- оқу тапсырмаларын бейімдеу үлгілері;
- қосымша және баламалы коммуникация құралдарының үлгілері;

- жағымсыз мінез-құлықтың алдын алу бойынша педагогикалық әрекет үлгілері;
- оқу әрекетіне қатысу динамикасын бақылауға арналған кестелер мен жұмыс парақтары;
- ата-анамен және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен бірлескен әрекет үлгілері;
- Google Docs, Google Sheets, Microsoft Word және Excel форматындағы құжат үлгілері;
- бейнетүсіндірмелер, презентациялар, глоссарийлер және терминологиялық анықтамалықтар;
- практикалық тапсырмаларды орындау бойынша нұсқаулықтар;
- нормативтік құжаттар бойынша екі тілді ресурстар: қазақша-орысша терминология, негізгі ұғымдар мен құжат атаулары.

Қорытынды әдістемелік қолдау

Қорытынды практикалық жұмысты дайындау және қорғау кезеңінде тыңдаушыларға әдістемелік қолдау көрсетіледі. Бұл қолдау келесі бағыттарды қамтиды:

- қорытынды жобаны дайындау және қорғау бойынша консультациялар;
- АСБ бар баланың сабаққа қатысуын ұйымдастыруға арналған педагогикалық әрекет жоспарын әзірлеу бойынша әдістемелік қолдау;
- сабақтағы оқу тапсырмаларын кезеңдеп орындауға арналған нұсқаулық әзірлеу бойынша топтық жұмыс;
- визуалды қолдау құралын әзірлеу бойынша нұсқаулық;
- оқу тапсырмасын бейімдеу үлгісін дайындау бойынша әдістемелік қолдау;
- қосымша және баламалы коммуникация құралдарын қолдану тәсілдерін тандауға бағыт беру;
- жағымсыз мінез-құлықтың алдын алу бойынша педагогикалық шешімдерді негіздеуге қолдау көрсету;
- оқу, жазу дағдылары мен математикалық түсініктерді қалыптастыру барысында педагогикалық қолдау көрсету үлгісін әзірлеу бойынша әдістемелік қолдау;
- оқу әрекетіне қатысу динамикасын бақылау парағын дайындау бойынша нұсқаулық;
- ата-анамен және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен бірлескен әрекет үлгісін әзірлеуге әдістемелік қолдау;
- қорытынды жұмысты бағалау критерийлерімен алдын ала таныстыру.

Қорытынды жұмысты бағалау критерийлері

Қорытынды жұмысты бағалау келесі критерийлер бойынша жүзеге асырылады:

- нормативтік талаптарға сәйкестігі;
- бастауыш сынып мұғалімінің кәсіби құзыреті шеңберінде әзірленуі;
- практикалық бағыттылығы;
- АСБ бар баланың сабаққа қатысуын ұйымдастыру тәсілдерінің негізділігі;

- оқу тапсырмаларын кезеңдеп орындауға арналған нұсқаулықтың түсініктілігі мен қолданбалылығы;
- визуалды қолдау құралдарын қолдану тиімділігі;
- оқу тапсырмаларын баланың жеке ерекшелігіне, оқу қарқынына және қолдау қажеттілігіне сәйкес бейімдеуі;
- қосымша және баламалы коммуникация құралдарын қолдану тәсілдерінің орындылығы;
- жағымсыз мінез-құлықтың алдын алу бойынша педагогикалық шешімдерінің негізділігі;
- оқу, жазу дағдылары мен математикалық түсініктерді қалыптастыру барысында педагогикалық қолдау мазмұнының нақтылығы;
- оқу әрекетіне қатысу динамикасын бақылау тәсілдерінің жүйелілігі;
- ата-анамен және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен бірлескен әрекетті ұйымдастыру тәсілдерінің тиімділігі;
- қорытынды жұмыстың құрылымы, рәсімделуі және әдістемелік сапасы.

Бағдарламаның оқу-әдістемелік қамтамасыз етілуі

Бағдарламаның оқу-әдістемелік қамтамасыз етілуі тыңдаушыларға:

- АСБ бар балаларды оқыту мен педагогикалық қолдаудың нормативтік-құқықтық негіздерін түсінуге;
- бастауыш сынып мұғалімінің кәсіби рөлі, міндеттері және жауапкершілігі шеңберінде әрекет етуге;
- АСБ бар балалардың қарым-қатынас, сөйлеу, әлеуметтік өзара әрекет, мінез-құлықтық және сенсорлық ерекшеліктерін оқу процесімен байланыстыра талдауға;
- ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау нәтижелеріне сүйене отырып, педагогикалық қолдау бағыттарын айқындауға;
- АСБ бар баланың сабаққа қатысуын ұйымдастыру жолдарын меңгеруге;
- оқу тапсырмаларын кезеңдеп орындауға арналған нұсқаулық әзірлеуге және визуалды қолдау құралдарын қолдануға;
- оқу тапсырмаларын баланың жеке ерекшелігіне, оқу қарқынына және қолдау қажеттілігіне сәйкес бейімдеуге;
- коммуникациялық дағдыларды дамытуда қосымша және баламалы коммуникация құралдарын орынды қолдануға;
- жағымсыз мінез-құлықтың алдын алу және сабақтағы әрекетті ұйымдастыру тәсілдерін меңгеруге;
- оқу, жазу дағдылары мен математикалық түсініктерді қалыптастыру барысында АСБ бар баланың оқу әрекетіне педагогикалық қолдау көрсетуге;
- оқу жетістіктерін бағалау, оқу әрекетіне қатысу динамикасын бақылау және педагогикалық қолдау нәтижелерін мониторингтеу дағдыларын дамытуға;

- ата-анамен және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен бірлескен әрекетті ұйымдастыру құзыреттерін жетілдіруге мүмкіндік береді.

Оқу-әдістемелік материалдар тыңдаушылардың кәсіби тәжірибесін жетілдіруге, АСБ бар балаларды бастауыш сынып жағдайында оқыту мен педагогикалық қолдауды сапалы ұйымдастыруға, сабаққа қатысуын қамтамасыз етуге, оқу тапсырмаларын қолжетімді етуге, коммуникациясын дамытуға, жағымсыз мінез-құлықтың алдын алуға және оқу жетістіктерін бағалау мен мониторингтеу сапасын арттыруға бағытталған.

Модульдер бойынша өзін-өзі бағалаудың типтік критерийлері:

Критерийлер	Бағаланатын аспектілер	Бағалау шкаласы (мысал)
Модуль мазмұнын түсіну	Негізгі ұғымдарды, нормативтік талаптарды және педагогикалық қолдау мазмұнын түсіну	1 – түсінбедім → 5 – толық түсіндім
Практикада қолдану	Оқу материалын сабақта, тапсырмаларды бейімдеуде және қолдау ұйымдастыруда қолдану	1 – қиындық туады → 5 – еркін қолданамын
Әрекеттегі сенімділік	Сабаққа қатысуды ұйымдастыру, визуалды қолдау қолдану және коммуникацияны дамытудағы сенімділік	1 – сенімсіз → 5 – сенімдімін
Құралдарды пайдалану	Визуалды кесте, карточка, нұсқаулық, бақылау парағы және цифрлық ресурстарды қолдану	1 – қолданбаймын → 5 – жүйелі қолданамын
Бірлескен әрекет	Ата-анамен және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен өзара әрекет жасау	1 – қиындықтар бар → 5 – тиімді әрекет етемін
Бағалау және рефлексия	Оқу жетістігін бағалау, динамиканы бақылау және өз әрекетін талдау	1 – талдамаймын → 5 – тұрақты жүргіземін

Тыңдаушылардың өзін-өзі бағалау формалары

Өзін-өзі бағалау – бағдарламаның маңызды компоненті. Ол тыңдаушылардың рефлексиялық дағдыларын дамытуға, АСБ бар балаларды

оқыту мен педагогикалық қолдаудағы кәсіби өсу динамикасын түсінуге бағытталған.

Өзін-өзі бағалау құралдары әр модуль бойынша және бағдарламаның қорытынды бөлімінде ұсынылады. Олар тыңдаушыларға өз кәсіби мүмкіндіктерін талдауға, меңгерілген дағдыларды бағалауға және әрі қарай даму бағыттарын айқындауға мүмкіндік береді. Барлық материалдар оқу-әдістемелік пакетке енгізіліп, қолдану бойынша нұсқаулықтармен сүйемелденеді.

Модульдер аясындағы өзін-өзі бағалау формалары:

Модульдік чек-парақтар. Тыңдаушы әр модуль бойынша негізгі білім, дағды және түсініктерді меңгеру деңгейін бағалайды.

«Жеке жетістіктер парағы». «Дейін/кейін» форматы арқылы тыңдаушы модульді оқуға дейінгі және кейінгі кәсіби дағдыларын салыстырып, жеке прогресін тіркейді.

Педагогтің құзыреттілік картасы. АСБ бар баланың сабаққа қатысуын ұйымдастыру, оқу тапсырмаларын бейімдеу, визуалды қолдау құралдарын қолдану, коммуникацияны дамыту, жағымсыз мінез-құлықтың алдын алу, оқу жетістіктерін бағалау және ата-анамен, психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен бірлескен әрекет бағыттары бойынша толтырылады.

Рефлексиялық күнделік. Тыңдаушы оқу барысында туындаған қиындықтарын, жетістіктерін, кәсіби ойларын және тәжірибеде қолдануға болатын идеяларын қысқаша белгілейді.

«Менің даму аймақтарым» қорытынды кестесі. Әрі қарай дамытуды қажет ететін кәсіби құзыреттіліктерді анықтау үшін қолданылады.

Оқу аяқталғаннан кейінгі қорытынды өзін-өзі бағалау:

Сенімділік рейтингі. Тыңдаушы бағдарламаның негізгі бағыттары бойынша кәсіби әрекеттерді орындаудағы сенімділігін 1-ден 5-ке дейінгі шкала бойынша бағалайды.

Рефлексиялық сұрақтар:

- Бағдарламадағы қандай ақпарат мен үшін жаңа әрі маңызды болды?
- Мен өз сабағымда қандай тәсілдерді қолдана аламын?
- АСБ бар баланың сабаққа қатысуын ұйымдастыруда қандай дағдыларымды жетілдіруім қажет?
- Оқу тапсырмаларын бейімдеу, визуалды қолдау қолдану және коммуникацияны дамыту бойынша қандай қадамдар жасай аламын?
- Әрі қарай қандай бағытта кәсіби дамуым керек?

Жеке кәсіби өсу жоспары. Тыңдаушы алған білімін тәжірибеге енгізу, сабаққа қатысуды ұйымдастыру, оқу тапсырмаларын бейімдеу, визуалды қолдау құралдарын қолдану, ата-анамен және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен бірлескен әрекетті дамыту бойынша келесі қадамдарын жоспарлайды.

Ескерту:

Өзін-өзі бағалау қорытынды бағаға немесе сертификаттауға әсер етпейді. Ол ішкі диагностика, саналы оқу және кәсіби даму траекториясын құру құралы ретінде қолданылады.

Өзін-өзі бағалау құралдары Google-кестелер, Google Forms, PDF-бланкілер және жұмыс парақтары түрінде ұсынылады. Олар электрондық платформада орналастырылып, оқу-әдістемелік материалдар құрамында беріледі.

8. Оқу нәтижелерін бағалау

Бағдарлама аясындағы бағалау жүйесі ашықтық, объективтілік, қолданбалылық және практикалық бағыттылық қағидаларына негізделеді.

Бағалау тек теориялық білімді тексеруге ғана емес, бастауыш сынып жағдайында АСБ бар балаларды оқыту, сабаққа қатысуын ұйымдастыру, оқу тапсырмаларын бейімдеу, визуалды қолдау құралдарын қолдану, коммуникациялық дағдыларды дамыту, жағымсыз мінез-құлықтың алдын алу, оқу жетістіктерін бағалау және педагогикалық қолдау нәтижелерін мониторингтеу бойынша практикалық дағдылардың қалыптасу деңгейін анықтауға бағытталған.

Бағалау жүйесінің қағидалары

Практикалық қолданбалылық: меңгерілген әдістер мен құралдарды бастауыш сыныптағы оқу процесінде қолдану қабілетін бағалау.

Құзыреттілік тәсіл: АСБ бар баланың сабаққа қатысуын ұйымдастыру, оқу тапсырмаларын бейімдеу, визуалды қолдау құралдарын қолдану, коммуникацияны дамыту, жағымсыз мінез-құлықтың алдын алу, бағалау және мониторинг жүргізу дағдыларына басымдық беру.

Модульдік және кезеңдік: бағалау әр модуль бойынша жүргізіліп, қорытынды аттестаттаумен аяқталады.

Формалардың вариативтілігі: мини-тесттер, практикалық тапсырмалар, кейс талдау, оқу тапсырмаларын бейімдеу, визуалды қолдау құралдарын әзірлеу және қорытынды жобаны қорғау сияқты әртүрлі бағалау формаларын қолдану.

Рефлексия және өзін-өзі бағалау: тыңдаушының кәсіби өсу аймақтарын анықтауына және әрі қарай даму бағытын жоспарлауына мүмкіндік беру.

Бағалаудың түрлері мен әдістері

1. Ағымдағы бақылау

Әр модуль аяқталғаннан кейін тыңдаушылар келесі тапсырмаларды орындайды:

- негізгі ұғымдар, нормативтік талаптар, оқу тапсырмаларын бейімдеу, визуалды қолдау құралдарын қолдану және педагогикалық қолдау тәсілдері бойынша мини-тесттер;
- педагогикалық жағдаяттарды талдау;
- АСБ бар баланың сабаққа қатысуын ұйымдастыру бойынша кейс шешу;
- оқу тапсырмаларын кезеңдеп орындауға арналған визуалды нұсқаулық үлгісін әзірлеу;
- оқу тапсырмасын бейімдеу;

- визуалды қолдау құралын әзірлеу;
- қосымша және баламалы коммуникация құралдарын қолдану жағдайларын талдау;
- жағымсыз мінез-құлықтың алдын алу бойынша педагогикалық шешім ұсыну;
- оқу, жазу дағдыларын немесе математикалық түсініктерді қалыптастыру барысында педагогикалық қолдау көрсету үлгісін әзірлеу;
- оқу әрекетіне қатысу динамикасын бақылау парағын толтыру;
- оқытушыдан кері байланыс алу.

2. Тыңдаушының өзіндік жұмысы

Тыңдаушының өзіндік жұмысы келесі критерийлер бойынша бағаланады:

- тапсырманың толық және нақты орындалуы;
- бағдарлама мазмұнына сәйкестігі;
- нормативтік-құқықтық талаптарды дұрыс қолдануы;
- ұсынылған шешімдердің практикалық құндылығы;
- АСБ бар баланың жеке ерекшелігін, оқу қарқынын және қолдау қажеттілігін ескеруі;
- оқу тапсырмаларын бейімдеу сапасы;
- педагогикалық шешімдердің негізділігі;
- дербестік және жауапкершілік деңгейі.

Өзіндік жұмысқа педагогикалық кейсті талдау, визуалды қолдау құралының үлгісін әзірлеу, оқу тапсырмасын бейімдеу, сабақтағы жағымсыз мінез-құлықтың алдын алу бойынша педагогикалық шешім ұсыну, оқу әрекетіне қатысу динамикасын бақылау парағын дайындау және жазбаша рефлексия жасау ұсынылады.

3. Қорытынды аттестаттау

Қорытынды аттестаттау оқу барысында әзірленген практикалық жобаны қорғау түрінде өткізіледі. Жоба бағдарламадағы барлық модульдер бойынша білім мен дағдылардың интеграцияланған нәтижесі болып табылады.

Қорытынды жоба ретінде тыңдаушы бастауыш сынып жағдайында АСБ бар баланы оқыту мен педагогикалық қолдауға арналған әдістемелік пакет әзірлейді.

Қорытынды жобаның құрамына келесі материалдар енгізілуі мүмкін:

- АСБ бар баланың сабаққа қатысуын ұйымдастыруға арналған қысқаша педагогикалық әрекет жоспары;
- сабақтағы тапсырмаларды кезеңдеп орындауға арналған нұсқаулық үлгісі;
- визуалды қолдау құралы;
- оқу тапсырмасын бейімдеу үлгісі;
- қосымша және баламалы коммуникация құралын қолдану үлгісі;
- жағымсыз мінез-құлықтың алдын алу бойынша педагогикалық әрекет жоспары;
- оқу, жазу дағдыларын немесе математикалық түсініктерді қалыптастыру барысында педагогикалық қолдау көрсету үлгісі;

- оқу әрекетіне қатысу динамикасын бақылау парағы;
- ата-анамен және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен бірлескен әрекет үлгісі;
- педагогикалық қолдау нәтижелерін талдауға арналған қысқаша рефлексия.

Қорғау формасы

Қорытынды жұмыс күндізгі немесе қашықтан форматта презентация түрінде қорғалады.

Қорғау барысында тыңдаушы:

- таңдаған педагогикалық кейсінің өзектілігін сипаттайды;
- АСБ бар баланың сабаққа қатысуын ұйымдастыру жолдарын түсіндіреді;
- оқу тапсырмасын бейімдеу шешімдерін негіздейді;
- сабақ барысын түсіндіруге арналған визуалды кесте үлгісін ұсынады;
- қосымша және баламалы коммуникация құралдарын қолдану жолдарын көрсетеді;
- жағымсыз мінез-құлықтың алдын алу бойынша педагогикалық әрекеттерін түсіндіреді;
- оқу, жазу дағдыларын немесе математикалық түсініктерді қалыптастыру барысында педагогикалық қолдау көрсету тәсілдерін сипаттайды;
- оқу әрекетіне қатысу динамикасын бақылау жолдарын көрсетеді;
- ата-анамен және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен бірлескен әрекетті ұйымдастыру тәсілдерін түсіндіреді;
- келесі кәсіби даму қадамдарын жоспарлау тәсілдерін ұсынады.

Қорытынды жоба келесі критерийлер бойынша бағаланады:

Критерийлер	Ең жоғары балл
Өзектілігі және бастауыш сынып мұғалімінің кәсіби қызметіне сәйкестігі	10
Практикалық маңыздылығы және іске асырылу мүмкіндігі	10
Құрылымдық логикасы, толықтығы және нормативтік дұрыстығы	10
Оқу тапсырмаларын бейімдеу, визуалды қолдау құралдарын қолдану және педагогикалық қолдау тәсілдерінің негізділігі	10
Педагогикалық икемділігі, баланың жеке ерекшелігін ескеруі және ұсынылған шешімдердің тиімділігі	10
Қорытынды балл	50 балл

Қосымша бағалау түрлері

Тыңдаушының портфолиосы

Қалауы бойынша тыңдаушы оқу барысында орындаған тапсырмаларын, презентацияларын, жұмыс парақтарын, педагогикалық бақылау материалдарын, оқу тапсырмаларын бейімдеу үлгілерін, визуалды қолдау құралдарын, рефлексия парақтарын және қорытынды практикалық жұмыс материалдарын портфолио түрінде жинақтай алады.

Негізгі модульдер бойынша онлайн-тестілеу

Ұйымның шешімі бойынша модульдер мазмұны бойынша онлайн-тестілеу жүргізілуі мүмкін. Онлайн-тестілеу тыңдаушылардың негізгі ұғымдарды, нормативтік талаптарды, АСБ бар балаларды оқыту мен педагогикалық қолдаудың мазмұнын, оқу тапсырмаларын бейімдеу, визуалды қолдау құралдарын қолдану, коммуникацияны дамыту, жағымсыз мінез-құлықтың алдын алу және оқу жетістіктерін бағалау бойынша базалық білімін тексеруге бағытталады.

Қатысу немесе аяқтау сертификаты

Сертификат тыңдаушы барлық тақырыптарды меңгерген, ағымдағы және өзіндік тапсырмаларды орындаған, қорытынды практикалық жобаны сәтті қорғаған жағдайда беріледі.

Бағалаудың кәсіби дамудағы рөлі

Бағдарламадағы бағалау тек білімді бақылау құралы емес, тыңдаушыны өзін-өзі дамытуға, кәсіби рефлексия жасауға және бастауыш сынып жағдайында АСБ бар балаларды оқыту мен педагогикалық қолдаудағы кәсіби ұстанымын нақтылауға бағытталған маңызды тетік болып табылады.

Аралық және қорытынды бағалау жүйесі арқылы тыңдаушы өз ілгерілеуін қадағалайды, оқытушыдан нақты кері байланыс алады, АСБ бар баланың сабаққа қатысуын ұйымдастыру, оқу тапсырмаларын бейімдеу, визуалды қолдау құралдарын қолдану, коммуникацияны дамыту, жағымсыз мінез-құлықтың алдын алу және оқу жетістіктерін бағалау бойынша практикалық дағдыларын жетілдіреді. Сонымен қатар кәсіби өсу аймақтарын анықтап, алдағы жұмыс тәжірибесінде қолданатын нақты педагогикалық шешімдерді жоспарлайды.

Қамтамасыз етілетін қолдау және қайта бағалау шаралары:

1. Кеңес беру және сүйемелдеу:	Оқу материалын меңгеруде қиындықтарға тап болған тыңдаушылар келесі мүмкіндіктерге ие: оқытушыдан немесе курс кураторынан қосымша жеке онлайн-консультациялар алу;
--------------------------------	---

	бейнематериалдарға, шаблондарға және презентацияларға қайтадан қол жеткізу; тапсырмаларды орындау және қорытынды жұмысты бағалау критерийлері бойынша түсініктемелер алу.
2. Тапсырмаларды орындау үшін қосымша уақыт беру:	Тыңдаушының өтініші немесе курс кураторының шешімі бойынша: жеке тапсырмаларды (мысалы, жоба, әдістемелік әзірleme) орындау мерзімін ұзарту (ең көбі 2 апта); ұйымдастырушының келісімі бойынша қорытынды қорғау немесе қайта тапсыру мерзімін кейінге ауыстыру.
3. Қорытынды жұмысты қайта бағалау:	Егер тыңдаушы қорытынды аттестациядан өтпесе (30 балдан төмен жинаса), ол келесі құқықтарға ие: жоба бойынша сарапшылардың ескертулерін ескеріп, қайта қорғауға; не балама тапсырманы орындауға (курс әдіскерімен келісу бойынша).
4. Жартылай қайта оқыту:	Айтарлықтай артта қалған жағдайда тыңдаушыға ұсынылады: жеке модульдер бойынша қайта оқыту (мысалы, тек 2 немесе 3 модуль); консультациялық сүйемелдеумен модуль тапсырмаларын қайта орындау.
5. Академиялық шегерім (кейінге қалдыру) рәсімдеу:	Ерекше жағдайларда (ауру, демалыс, отбасылық жағдайлар) тыңдаушы: курсты кейінгі топпен аяқтау үшін шегерім ала алады; өтілген модульдердің бір бөлігін сақтап (сағаттар есепке алынып), оқуды кейін жалғастыра алады.

9.Курстан кейінгі қолдау

Курстан кейінгі қолдау – біліктілікті арттыру бағдарламасының ажырамас бөлігі болып табылады және тыңдаушылардың кәсіби қызметінде алған білімдері мен дағдыларының тұрақтылығын әрі практикалық қолданысын қамтамасыз етуге бағытталған.

Бұл кезең кәсіби белсенділікті қолдауға, педагогикалық бастамаларды дамытуға, тәжірибе алмасуға және тыңдаушылардың курстан алған нәтижелерін нақты тәжірибеге енгізуіне бағдарланған.

Курстан кейінгі қолдаудың негізгі элементтері:

Курстан кейінгі қолдаудың мақсаттары:			
Жаңа білімдер мен құралдарды жүзеге асыруда әдістемелік қолдау көрсету;	Кәсіби қарым-қатынасты жалғастыру және тәжірибе алмасу үшін жағдай жасау;	Консультациялар, супервизия және сараптамалық кері байланыс алу мүмкіндіктерін ұсыну;	Педагогтің тәжірибесіне өзін-өзі дамыту және өзін-өзі талдау элементтерін енгізуге ықпал ету.
Курстан кейінгі қолдау форматтары:			
Жеке әдістемелік кеңес беру:	электрондық пошта, мессенджерлер немесе LMS платформалары арқылы жүргізіледі. Тыңдаушыларға АСБ бар баланың сабаққа қатысуын ұйымдастыру, оқу тапсырмаларын бейімдеу, визуалды қолдау құралдарын қолдану, қосымша және баламалы коммуникация құралдарын таңдау, жағымсыз мінез-құлықтың алдын алу, оқу жетістіктерін бағалау және педагогикалық қолдау нәтижелерін мониторингтеу бойынша әдістемелік қолдау көрсетіледі.		
Курстан кейінгі вебинарлар және әдістемелік шеберханалар::	курс аяқталғаннан кейін 1–2 айдан соң тақырыптық онлайн-кездесулер өткізу; тыңдаушылардың сәтті енгізген кейстерін талдау; білімді практикада қолдану кезінде туындаған күрделі сұрақтарға жауаптар беру.		

Кәсіби қарым-қатынас форумы/тобы:	кәсіби чатқа немесе онлайн-топқа (Telegram, WhatsApp, Google-топтар) қолжетімділік; шаблондармен, құжаттармен, сұраулармен және шешімдермен алмасу; горизонталды тәлімгерлікті ынталан дыру (peer-to-peer қолдау).
Онлайн-кітапхана және әдістемелік банк:	курс материалдарына тұрақты қолжетімділік; нормативтік базаны, шаблондарды, нұсқаулықтарды тұрақты жаңарту; жаңа әдебиет, жарияланымдар және іс-шаралар бойынша ұсыныстар.
Қорытынды жұмысты тәжірибеге енгізуге қолдау көрсету:	тыңдаушыларға АСБ бар баланың сабаққа қатысуын ұйымдастыру, оқу тапсырмаларын бейімдеу, визуалды қолдау құралдарын қолдану және педагогикалық қолдау нәтижелерін талдау бойынша әзірлеген материалдарын бастауыш сынып тәжірибесінде қолдануға әдістемелік кеңес береді.
Қолдау әдістері:	
Жеке сұраныстарға жауаптар);	практика мен нәтижелерді талдау;
Сауалнамалар, күнделіктер, талқылаулар;	топтық кейстер шешімі, материалдарды бірлесіп әзірлеу.
Ұзақтығы және форматы:	курс аяқталғаннан кейін 12 айға дейін; қашықтан, икемді кесте бойынша; тыңдаушының қалауы бойынша немесе әдіскердің шақыруы бойынша.
Курстан кейінгі қолдаудың нәтижелері:	педагогтің алған білімдерін тәжірибеде қолдау сенімділігінің артуы;
	оқу тапсырмаларын бейімдеу үлгілері, визуалды қолдау құралдары, педагогикалық бақылау және оқу әрекетіне қатысу динамикасын мониторингтеу парақтары сияқты әдістемелік материалдарды бастауыш сынып тәжірибесінде жүйелі қолдану;

	кәсіби қоғамдастыққа және әдістемелік белсенділікке қатысудың артуы;
	рефлексияның пайда болуы, бастамашылдықтың және одан әрі оқуға дайындықтың өсу.

10. Негізгі және қосымша әдебиеттер тізімі

Заңдар мен нормативтік-құқықтық актілер тізімі

1. Бала құқықтары туралы БҰҰ Конвенциясы. URI: https://adilet.zan.kz/rus/docs/B940001400_
2. «Білім туралы» Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319-III Заңы (15.04.2025 ж. өзгертулер мен толықтырулармен). URI: https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z070000319_
3. «Педагог мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының 2019 жылғы 27 желтоқсандағы № 293-VI ҚРЗ Заңы (30.12.2024 ж. № 148-VIII өзгертулер мен толықтырулармен). URI: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z1900000293>
4. Кемтар балаларды әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзеу арқылы қолдау туралы Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 11 шілдедегі N 343 Заңы. (01.07.2023 ж. № 226-VII өзгертулермен). URI: https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z020000343_
5. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығы. Қазақстан Республикасы әділет министрлігінде 2022 жылғы 5 тамызда № 29031 тіркелген. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта және жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы (15.04.2025 ж. № 74 өзгертулер мен толықтырулармен). URI: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2200029031>
6. Білім беру ұйымдарының педагогтеріне арналған кәсіптік стандарттарды бекіту туралы Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2025 жылғы 24 ақпандағы № 31 бұйрығы <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/G25HP000031>
7. Педагог лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамалары 2009 жылғы 13 шілдедегі №338бұйрық <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V090005750>
8. Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарын қоспағанда, тиісті типтердегі және түрлердегі білім беру ұйымдары қызметінің үлгілік қағидаларын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 31 тамыздағы №385 бұйрығы <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V2200029329>
9. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2022 жылғы 12 қаңтардағы № 4 бұйрығы «Ерекше білім беруді қажет ететін балалардың

білім алу қажеттіліктерін бағалау қағидаларын бекіту туралы» (28.06.2024 ж. № 165 бұйрығы редакциясында). URI: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2200026618>

10. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2025 жылғы 29 сәуірдегі № 92 бұйрығы. Қазақстан Республикасы әділет министрлігінде 2025 жылғы 30 сәуірде № 36047 тіркелген. Білім беру ұйымдарындағы психологиялық-педагогикалық қолдау қызметінің жұмыс істеу қағидаларын бекіту туралы. URI: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2500036047>

Негізгі әдебиеттер

11. Инклюзивті орта жағдайында бастауыш білім беру деңгейінің оқу бағдарламаларын бейімдеу бойынша әдістемелік ұсынымдар – Астана: Ы. Алтынсарин атындағы ҰБА, 2025. – 288 б.
12. Қарым-қатынас пен әлеуметтік өзара іс-әрекеттің бұзылысы немесе қиындықтары бар балалармен жеке және топтық жұмысты ұйымдастыру: әдістемелік ұсынымдар/Жанузакова П.М. – Алматы: АИБД ҰҒПО, 2025. – 44 б.
13. Аутизмді балаларға арналған арнайы дамыту бағдарламасы /Ерсарина А.К., Джангельдинова З.Б., Айтжанова Р.К.- Алматы, ТП ҰҒПО, 2020. - 169 б.
14. Шаргородская Л.В. Основные условия, методы и формы организации образования младших школьников с расстройствами аутистического спектра: методические рекомендации [Электронный ресурс] – <https://ikp-rao.ru/wp-content/uploads/2024/02/O>
15. Кошербаева . Л. ., Исмагулова S., Кожагельдиева L., Ахтаева N., & Пена-Бокиете Y. (2024). Қазақстан мектептерінде аутистік спектр бұзылыстары бар балаларға білім беретін педагогтардың дайындығы туралы мәселелер. *Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің хабаршысы. Педагогика. Психология. Социология сериясы*, 146(1), 71–83.
16. Даулбаева А.М., Алшинбаева А.А., Толендиева К.С. Организация учебно-развивающего пространства для детей с РАС и сопутствующими диагнозами в условиях дополнительного образования: метод. пос. – Алматы, 2022. – 200 с.
17. Аутаева А.Н., Бекмұрат А.Т. Аутизмді бар балалардың сөйлеу тілінің даму ерекшеліктері // Абай атындағы ҚазҰПУ Хабаршысы. – 2021. – №4(69). – Б. 82-90.
18. Өмірбек С.Ж., Бәкірова Э.Н. Аутистік спектр бұзылысы бар балалардың әлеуметтік-тұрмыстық дағдыларының қалыптасу ерекшеліктері // Абай атындағы ҚазҰПУ-нің Хабаршысы. «Психология» сериясы. – 2023. – №1(74). – Б. 133–139.
19. Елисеева И.Г. Индивидуализация учебно-воспитательного процесса школьников с особыми образовательными потребностями в

общеобразовательной школе: методические рекомендации. – Алматы: ННПЦ РСИО, 2021. – 65 с.

20. Мектептегі оқу қиындықтарының психологиялық-педагогикалық диагностикасы: әдіс. ұсыныстар/ Ерсарина А.К. - Алматы: АИБД ҰҒПО, 2024.- 80 б.

Қосымша әдебиеттер:

21. Білім алушылардың ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау бойынша педагогтерге арналған әдістемелік ұсынымдар – Астана: Ы. Алтынсарин атындағы ҰБА, 2025. – 256 б.
22. Оқытуда (оқу, жазу, санау) ерекше қиындықтары бар балаларға білім беру ортасын құру бойынша әдістемелік ұсынымдар – Астана: Ы. Алтынсарин атындағы ҰБА, 2024. – 208 б.
23. Инклюзивті білім беру процесіне қатысушылардың барлығының коммуникативтік дағдыларын дамыту бойынша әдістемелік ұсынымдар – Астана: Ы. Алтынсарин атындағы ҰБА, 2024. – 208 б.
24. Ерекше білім беруді қажет ететін оқушыларды білім беру ұйымдарында педагог-ассистенттің сүйемелдеуі: әдістемелік нұсқаулық/ Егорова Е.В., Аханова Ж.Б., Құлтаев Д.Х. - Алматы: АИБД ҰҒПО, 2022.- 42 б.
25. Zhunussova Z.A., et al. Science Learning for Children with Autism Spectrum Disorder: Systematic Review // Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education. – 2025. – Vol. 21(9). – Article em2700.
26. Dixon D.R., Sturmey P., Matson J.L. (Eds.). Handbook of Early Intervention for Autism Spectrum Disorders: Research, Policy, and Practice. 2nd ed. – Cham: Springer, 2024. – 671 p. – DOI: 10.1007/978-3-031-64499-3.
27. Stone-MacDonald A., Cihak D.F., Zager D. (Eds.). Autism Spectrum Disorders: Advancing Positive Practices in Education. 5th ed. – New York: Routledge, 2023. – 648 p. – DOI: 10.4324/9781003255147.
28. Wolfberg P.J., Dunn Buron K. (Eds.). Learners on the Autism Spectrum: Preparing Educators and Related Practitioners. 3rd ed. – New York: Routledge, 2023. – 448 p.
29. Cunningham M. Becoming an Autism-Affirming Primary School: How to Listen to Our Autistic Pupils to Create Meaningful Change. – London: Routledge/Speechmark, 2025. – 198 p.
30. American Psychiatric Association. Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders. Fifth Edition, Text Revision. DSM-5-TR. – Washington, DC: American Psychiatric Association Publishing, 2022.